

**„A munkaerőpiaci alkalmazkodóképesség és a
fenntarthatóság fejlesztése a ruházati termék gyártása ágazatban”**

GINOP-5.3.5-18-2018-00048

**A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG ÉS SZABÁLYOZÁSI
KÖRNYEZETE**

Szerző: Holovács Gabriella

Absztrakt/kivonat:

A fenntartható fejlődés koncepciójának megjelenését követő közel negyven év uniós és hazai jogalkotásának vizsgálata alapján megállapítható, hogy hiába születtek sorra fenntartható fejlődést előszeretettel hangoztató jogszabályok akár uniós, akár nemzetközi, akár tagállami szinten, a fenntartható fejlődés mindennapi életben alkalmazandó és számon kérhető tartalmához nem jutottunk közelebb. Bár a fenntartható fejlődés tartalmi követelményeinek kibontásában jelentős szerepet játszott az unió puha joga (soft law), úgy tűnik, az áttörést mégis a körforgásos gazdaság koncepciójának megjelenése és szabályozása hozta.

A körforgásos gazdaság azzal, hogy elérendő konkrét célkitűzéseket fogalmaz meg a megvalósításukhoz rendelt határidők kitűzésével, „lefordítja”, értelmezhetővé teszi a mindennapi élet számára a fenntartható fejlődés követelményeit és elérendő céljait, miközben központi törekvéseként az ökológiai lábnyom csökkentése mellett a gazdasági versenyképesség biztosítása áll.

A tanulmány a releváns szabályozási környezet (uniós politikák, soft law, jogszabályok) és a vonatkozó szakirodalom vizsgálata alapján bemutatja hogyan változott a körforgásos gazdaság koncepciójának megjelenését követően az unió szabályozási környezete, hogyan váltak egyre konkrétabbá és szofisztikáltabbá a körforgásos gazdaság megvalósításához megfogalmazott célkitűzések, és ezekhez rendelt eszközök, és mindezek hogyan jelennek meg és hasznosíthatók a textiliparban. Ugyancsak kitér a tanulmány a körforgásos gazdasággal kapcsolatos uniós követelmények magyar jogrendszerbe való átültetésének vizsgálatára, valamint a szabályozási deficitekre mind uniós mind hazai szinten, javaslatokat fogalmazva meg a beazonosított hiányosságok kiküszöbölésére.

Abstract in English:

Based on the examination of EU and Hungarian legislation of nearly forty years after the introduction of notion of sustainable development, we must state, that despite the intensive citation of sustainable development and its criteria within the different sources of legislation at international, EU and domestic levels, we have not come closer to the substance of sustainable development applicable in everyday life. Although the soft law of the EU played a significant role in the development of substantive requirements of sustainable development, the breakthrough seems to have been brought about by the emergence and regulation of the concept of the circular economy.

The circular economy „translates” and interprets the requirements of sustainable development for everyday life by setting concrete goals to be achieved with applicable deadlines, while its central goal is to reduce the ecological footprint and ensure economic competitiveness.

Based on the survey of the relevant regulatory environment (EU policies, soft law, legislation) and literature, this study highlights how the legislative approach of the Union has changed since the introduction of the concept of circular economy and assigned measures, and how they all appear and has been utilized in the textile industry. The study also examines the transposition of the EU requirements related to the circular economy into the Hungarian legal system, as well as the regulatory defects at both the EU and domestic levels, formulating proposals for the elimination of the identified shortcomings.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	5
2. A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG SZABÁLYOZÁSÁHOZ VEZETŐ ÚT:	
A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS AZ UNIÓ JOGÁBAN.....	5
2.1. Európa 2020 Stratégia.....	5
2.2. Az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemterve	6
2.3. Agenda 2030	6
3. KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG UNIÓS SZINTŰ SZABÁLYOZÁSA	7
3.1. Körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós cselekvési terv	7
3.2. Zöld Megállapodás (green Deal)	8
3.3. Körforgásos gazdaságra vonatkozó új cselekvési terv	8
4. KÖRFORGÁSOS GAZDASÁGRA ÁTÁLLÁS A TEXTILIPARBAN AZ UNIÓS JOG TÜKRÉBEN	9
4.1. Fenntartható termékpolitikai keret	9
4.1.1. Tervezés	9
4.1.2. Termelés.....	10
4.1.3. Fogyasztói magatartás „zöldítése”	13
4.1.4. Zöld közbeszerzés.....	15
4.2. Kulcsfontosságú termék-értékláncok	17
4.2.1. Textilipar	17
4.2.2. Műanyag	19
4.2.3. Csomagolás	20
4.2.4. Biomassza és bioalapú termékek	20
4.3. Hulladék-szabályozás, másodnyersanyagok piacának fejlesztése	21
4.3.1. Körforgásos hulladékszabályozás.....	21
4.3.2. Másodlagos nyersanyagok piacának megteremtése	23
4.4. Horizontális intézkedések	25
4.4.1. Innováció, beruházások és finanszírozás	25
4.4.1.1. Fenntartható Európa Beruházási Terv	28
4.4.1.2. EU Újraindítási Stratégia.....	29
4.4.1.3. Taxonómia rendelet	30
4.4.1.4. RRF rendelet.....	31
4.4.2. Munkaerő-képzés, oktatás.....	32
4.5. Globális fellépés és nyomonkövetés	33
5. KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG SZABÁLYOZÁSA A HAZAI JOGRENSZERBEN	34
5.1. Körforgásos hulladékcsomag szakaszos átvétele	35
5.1.1. A 2020. évi XCI. törvény egyes egyszer használatos műanyagok forgalomba hozatalának betiltásáról	35

5.1.2. 2021. évi II. törvény az egyes energetikai és hulladékgazdálkodási tárgyú törvények módosításáról	35
5.1.3. 24/2021. (III. 12.) Korm. rendelet a hulladékgazdálkodási hatóság kijelöléséről	37
5.2. Klímastratégia	38
5.3. Körforgásos szempontok a hazai támogatáspolitikában	39
6. JAVASLATOK	39
6.1. Melléktermék szabályozása	39
6.2. Zöld Közbeszerzési stratégia kialakítása.....	41
6.3. Járványidőszakokra vonatkozó hulladék szabályozás kialakítása.....	41
6.4. Szelektív gyűjtés begyűjtött hulladékáram-minőségének javítása	42
6.5. Bőrhitelesség, fogyasztóvédelem kérdése	43
7. ÖSSZEFOGLALÁS.....	45
IRODALOMJEGYZÉK/HIVATKOZÁSOK.....	46

1. BEVEZETÉS

Túlzás nélkül állítható, hogy az Európai Unió környezetvédelmi szabályozásának motorja a versenyképesség biztosítása és a versenyhátrány kiküszöbölése: az unió környezetvédelmi tárgyú szabályozása a közös piacot érintő versenyjogi szempontoknak köszönhetően jelent meg, és annak fejlődését a gazdasági-versenyjogi megfontolások azóta is elsődlegesen befolyásolják.

Versenyjogi szempontú megfontolásokból születtek meg az első, környezetvédelmi tárgyú irányelvek¹ miközben a környezetvédelem az EU alapokmányaiban csak az Egységes Európai Okmány elfogadásával került be 1986-ban, és még ehhez képest is mintegy húsz év elteltével jelent meg az unió jogában a körforgásos gazdaság előfutárának tekinthető fenntartható fejlődés gondolata.

2. A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG SZABÁLYOZÁSÁHOZ VEZETŐ ÚT: A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS AZ UNIÓ JOGÁBAN

A következőkben azon fenntartható fejlődéshez kapcsolódó dokumentumokat tekintjük át, amelyek elvezettek végül a körforgásos gazdaság koncepciójának kialakításához és annak elérését szolgáló jogforrások megalkotásához.

2.1. Európa 2020 Stratégia

Az Európai Bizottság 2010. március 3-án fogadta el az Európa 2020 az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiájáról szóló közleményét (a továbbiakban Európa 2020 Stratégia)², amelynek célja az Európai Unió gazdasági és pénzügyi válságot követő gazdasági fellendítése, számos reformmal történő támogatásának biztosítása annak érdekében, hogy a növekedésnek és a munkahelyteremtésnek szilárd alapot biztosítson 2020-ig.

Az Európa 2020 stratégia három, egymást kölcsönösen megerősítő prioritást fogalmazott meg, ezek:

- a) Intelligens növekedés: tudáson és innováción alapuló gazdaság kialakítása.
- b) Fenntartható növekedés: erőforrás-hatékonyabb, környezetbarátabb és versenyképesebb gazdaság kialakítása
- c) Inkluzív növekedés: magas foglalkoztatás, valamint szociális és területi kohézió jellemezte gazdaság kialakításának ösztönzése.

Az uniós országokat felkérték az Európa 2020 célok nemzeti célokká történő átültetésére nemzeti reformprogram keretében, amelyet a tagállamok minden év áprilisában közzétesznek, és meghatározzák a nemzeti célok eléréséhez szükséges intézkedéseket. Az Európai Bizottság feladata pedig az előrehaladás nyomon követése éves növekedési jelentés keretében, amelyben a Bizottság értékeli az uniós országok által készített reform programokat, és egyedi ajánlásokat terjeszt elő

---

¹ A veszélyes anyagok osztályozására vonatkozó 67/548/EGK irányelv elsőként, másodikként a Tanács gépjárművek megengedett zajszintjének és kipufogórendszereire vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló 70/157/EGK (1970. február 6.) irányelve, Bándi Gyula: Környezetjog, Osiris Kiadó, Budapest, 2011, 147.o.

² COM(2010) 2020 végleges

valamennyi országra vonatkozóan. Mindennek keretét az Európai Szemeszter ad, amely ezáltal a nemzeti reformprogramok monitoring rendszere, és amely még a 2021-2027 programozási időszakban is a különböző reformintézkedések kiindulópontjaként szolgál.

2.2. Az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemterve

Az Európa 2020 Stratégia egyik kiemelt kezdeményezése az erőforrás-hatékony Európa megteremtése volt, amelyet a 2011. szeptember 20-án elfogadott Az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemterve³ című közlemény fejtett ki részletesen. Az ütemterv felvázolja, hogyan lehet fenntarthatóbbá tenni a gazdaságot olyan szakpolitikai kezdeményezések segítségével, melyek az innováció ösztönzését célozzák annak érdekében, hogy közép- és hosszú távon gazdasági és környezeti előnyöket biztosítsanak a társadalom számára.⁴

Az Ütemterv értelmében az átalakuláshoz olyan szakpolitikai keretrendszerre van szükség, amely egyenlő versenyfeltételeket teremt, amely elismeri az innovációt és az erőforrás-hatékonyt, és amely a termékek újratervezése, a környezeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás, a hulladékanyagok nagyobb fokú újrahasználatra és újrafeldolgozásra, az anyagok helyettesítése és az erőforrások takarékos használata révén a gazdaságot erőforrás-hatékony pályára állítja 2050-ig.

A zöld gazdaság felé való átmenet támogatására irányuló globális erőfeszítések összefüggésében az Ütemterv kiemelte a nemzetközi együttműködés fontosságát az erőforrás-hatékony, zöld gazdaságra való áttérésben.

2.3. Agenda 2030

A 2012-ben megrendezett Rio+20 ENSZ konferencián született döntés alapján 2015-ben került sor a 2015 utáni Fenntartható Fejlődési Keretrendszer, az Agenda 2030 (hivatalos nevén: Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development) elfogadására, amely elfogadása óta a körforgásos gazdaságra vonatkozó szabályozás fontos igazodási pontja.

Az Agenda 2030 középpontjában 2016. január 1-től hatályos 17 Fenntartható Fejlődési Cél (Sustainable Development Goals, SDGs) áll, ezeken belül minden nemzetre érvényesen 169 alcélt megfogalmazva, hangsúlyozottan senkit nem kihagyva a célok megvalósulásából („leaving no-one behind”).⁵

---

³ A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, A GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK Az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemterve, COM(2011) 571 végleges

⁴ https://ec.europa.eu/environment/basics/green-economy/efficiency/index_hu.htm

5

Bár az Agenda 2030 jelentős szerepet játszott a fenntartható fejlődés tartalmi követelményeinek árnyalásában, az abban megfogalmazott célok és alcélok ipari-gazdasági szereplők és lakosság számára is értelmezhető követelmények formájában való megfogalmazásához, azok elérését szolgáló konkrét intézkedések megfogalmazására volt szükség, amelyre a körforgásos gazdaság koncepciójának és annak jegyében született jogforrások előírásainak köszönhetően kerülhetett sor.

3. KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG UNIÓS SZINTŰ SZABÁLYOZÁSA

Az Európai Unió átvette az ENSZ 2015-ben elfogadott Fenntartható Fejlődés Céljait, és központi törekvésként fogalmazta meg a körforgásos gazdaság megvalósítását.⁶

3.1. Körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós cselekvési terv

A Bizottság 2015. december 2-án elfogadta a körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési tervét, melynek középpontjában a karbonsemleges, erőforrás-hatékony és versenyképes gazdaság megteremtése állt.⁷

A cselekvési terv kiemelte, hogy a gazdasági szereplők (vállalkozások, fogyasztók) kulcsfontosságú hajtóerőt jelentenek az átállási folyamatban, amelyben az EU a megfelelő szabályozási keret biztosításával meghatározza a 2020 előtt megvalósítandó, a kulcsfontosságú ágazatokra vonatkozó célzott cselekvéseket, kiemelve a termelés, fogyasztás, hulladékgazdálkodás, a másodnyersanyagok piacának kialakítását és erősítését; megjelölve a prioritási területeit: a műanyagok, élelmiszer-hulladékok, a kritikus fontosságú nyersanyagok, építési-és bontási hulladékok, biomassa és bioalapú termékeket. A terv a körforgásos gazdaságra való átállás ösztönzésére horizontális intézkedéseket tartalmaz az innováció és beruházások területén, valamint egy megfelelő monitoring rendszer kialakítását is célozza annak érdekében, hogy az előrehaladás hatékonyan mérhetővé váljon.

A Bizottság a cselekvési tervről szóló közleményében hangsúlyozza a nemzetközi együttműködés és a G7-ek erőforrás-hatékony szövetségének fontosságát.

A Bizottság 2019. márciusában elfogadott jelentésében értékelte a körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési terv végrehajtását.⁸ A Jelentés elemezte az időközben megtett intézkedéseket és azok eredményeit, és megállapította, hogy a

---

⁶ Csiffáry Nóra-Szórath Zoltán: Hozd Magad Körforgásba! (PGOQ1487), 2019. 3. o.

⁷ A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK Az anyagkörforgás megvalósítása – a körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós cselekvési terv, COM(2015) 614 final

⁸ A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK A körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési terv végrehajtásáról, COM(2019) 190 final

2018-ban felállított körforgásos gazdaság uniós nyomkövetési keretrendszer⁹ tanúsága szerint bár a körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési terv végrehajtásának köszönhetően az EU ismét a munkahelyteremtés útjára lépett, és a felgyorsult a körforgásos gazdaságra való átmenet, „ugyanakkor a teljes körforgás csak a világgazdaság 9%-a esetében valósul meg, így még sok területen van lehetőség az előrelépésre”¹⁰, amelyhez további intézkedések szükségesek.

3.2. Zöld Megállapodás (Green Deal)

A Bizottság 2019. decemberében elfogadta az európai zöld megállapodásról szóló közleményét,¹¹ amelyben összehangolt stratégiát fogalmazott meg egy erőforrás-hatékony, versenyképes, erőforrástól független és 2050-ig teljes mértékben klímasemleges gazdaság elérésére a gazdasági szereplők és a fogyasztók aktív közreműködésével, valamint a magántőke bevonásával úgy, hogy az intézkedések középpontjában az Agenda 2030 teljesítése áll.

A Zöld Megállapodás beazonosította a jelentős átalakulást hozó szakpolitikákat (éghajlatvédelem, tiszta energiaellátás, környezetbarát ipar a körforgásos gazdaság elérésére, toxikus anyagoktól mentes környezet, fenntartható és intelligens mobilitás stb), hozzájuk rendelve az intézkedések kezdeti ütemtervét, valamint a fenntarthatóság érvényesítését szolgáló eszközöket (zöld finanszírozás, kutatás és innováció előmozdítása, oktatás, környezeti károkozások elkerülése), a mellékletében pedig felsorolja a kulcsfontosságú intézkedéseket a teljesítésükhöz rendelt indikatív ütemtervvel.

A Megállapodás előrevetítette a körforgásos gazdaságra vonatkozó új cselekvési terv elfogadását a zöld átállást és digitális transzformációt elősegítő ipari stratégiával együtt.¹²

3.3. Körforgásos gazdaságra vonatkozó új cselekvési terv

Ahogy azt a Zöld Megállapodás jelezte, a Bizottság 2020. március 11-én elfogadta a tisztább és versenyképesebb Európát szolgáló, körforgásos gazdaságra vonatkozó új cselekvési tervről szóló közleményét (a továbbiakban: Új Körforgásos Cselekvési terv).¹³

Az Új Körforgásos Cselekvési Terv egy olyan jövőorientált menetrend a gazdasági szereplőkkel, fogyasztókkal, a polgárokkal és a civil szervezetekkel

⁹ A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK a körforgásos gazdaság nyomkövetési keretrendszeréről, COM(2018) 29 final

¹⁰ A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK A körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési terv végrehajtásáról, COM(2019) 190 final, 1.o.

¹¹ A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, AZ EURÓPAI TANÁCSNAK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK Az európai zöld megállapodás, Brüsszel, 2019.12.11., COM(2019) 640 final

¹² Zöld Megállapodás 8. o.

¹³ COM(2020)98 final

együttműködésben, amely „felgyorsítja a zöld megállapodás által megkövetelt átalakulást, miközben a körforgásos gazdaságra vonatkozó, 2015 óta végrehajtott fellépésekre épít.”¹⁴ A klímasemlegesség 2050-ig történő megvalósítása érdekében a körforgásos gazdaságnak az „előfutárokról” a fő gazdasági szereplőkre való kiterjesztését célozza, miközben biztosítja a gazdasági növekedés és az erőforrás-felhasználás elválasztását az EU versenyképességének biztosítása mellett úgy, hogy „senki ne maradjon le”.¹⁵

Az Új Körforgásos Cselekvési Terv olyan egymással összefüggő kezdeményezéseket tartalmaz az egységes termékpolitikai keret létrehozására, amelyben a termék mint szolgáltatás jelenik meg, ennek feltételeként a hosszabb élettartamú, újrahasználatos, javítható és újrafeldolgozható termékek kialakítására koncentrálva. Ennek érdekében a fogyasztási mintákat oly módon történő átalakítását célozza, hogy lehetőleg egyáltalán ne keletkezzen hulladék, illetve a hulladékképződés csökkentése érdekében kialakítja a másodlagos nyersanyagok piacát. Mindezen törekvések sikerének biztosítására az EU erősíti vezető szerepét a körforgásos gazdaság globális szintű megvalósításában és továbbfejleszti a már kialakított nyomonkövetési keretet. Az Új Cselekvési terv mellékletében meghatározza a főbb intézkedéseket és azok megvalósításának tervezett határidejét.

2021. február 10-én az Európai Parlament elfogadta az Új Körforgásos Cselekvési Tervre vonatkozó jelentését, amelyben további intézkedéseket követel a szén-dioxid-semleges, környezetvédelmi szempontból fenntartható, mérgezőanyag-mentes és teljes mértékben körforgásos gazdaság 2050-ig történő megvalósítása érdekében, beleértve az anyaghasználatra és a fogyasztásra vonatkozó, 2030-ig elérendő szigorúbb újrafeldolgozási szabályokat és kötelező érvényű célértékeket.¹⁶

4. KÖRFORGÁSOS GAZDASÁGRA ÁTÁLLÁS A TEXTILIPARBAN AZ UNIÓS JOG TÜKRÉBEN

A továbbiakban az Új Körforgásos Cselekvési Terv struktúrája mentén a textilipar szempontjából releváns fontosabb intézkedéseket, és azok szabályozási hátterét tekintjük át.

4.1. Fenntartható termékpolitikai keret

A fenntartható termékpolitikai keret három fő részből áll: a tervezésből, termelésből és a fogyasztásból. Ezek mindegyikében jelen van a körforgásos gazdaságra való átállás szempontjából kiemelt területként számon tartott zöld közbeszerzés, ezért a termékpolitikai kerethez kapcsolódóan ezt külön pontként tekintjük át.

4.1.1. Tervezés

---

¹⁴ COM(2020)98 final, 3. o

¹⁵ COM(2020)98 final, 2. o

¹⁶ Jelentés a körforgásos gazdaságról szóló új cselekvési tervről (2020/2077(INI), A9-0008/2021

A körforgásos gazdaság a termék életének legelején, azaz a tervezéssel kezdődik,¹⁷ amelynek jelentőségét bizonyítja, hogy a termékek környezetre gyakorolt hatásának akár 80%-át a tervezési szakasz határozza meg.¹⁸ A tervezés alapvetően befolyásolja a termék tartósságát, javíthatóságát, újragyárthatóságát, amely ezáltal jelentős mértékben meghatározhatja a körforgásos gazdaságra való átállás sikerét vagy bukását. Az előzőek miatt ezért a terméktervezésben paradigmaváltásra van szükség: a piacgazdaság által kialakított egyszer-használatos, vagy gyorsan elhasználódó termékek tervezéséről át, vagy inkább vissza kell állni a jó minőségű, alapanyagokból készülő tartós, könnyen javítható, vagy újrafeldolgozható anyagok, termékek tervezésére.

A fenti megállapítások alapján a **körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési terv** célul tűzte ki a környezetbarát tervezésről szóló irányelv¹⁹ energiával kapcsolatos termékekre vonatkozó rendelkezései tekintetében a terméktervezések oly módon történő módosítását, hogy a korábban fő szempontként meghatározott energiahatékonyság mellett kiemelt szempontként jelenjenek meg a javíthatósági, tartóssági, korszerűsíthetőségi, újrafeldolgozhatósági, vagy egyes anyagok azonosíthatóságának követelményei, amelyet a kötelező terméktervezési és jelölési előírások kidolgozásával biztosít a Bizottság. Ugyancsak a tervezési folyamathoz körforgásos gazdaság irányába való elmozdítását célozzák a kiterjesztett gyártói felelősségi rendszerek termékek szélesebb körére történő kiterjesztési javaslatai is.²⁰

A Bizottság 2016. novemberében elfogadta a környezettudatos tervezés munkatervéről szóló közleményét²¹, amely a Bizottság munkájának prioritásait határozza meg a 2016–2019-re vonatkozó környezettudatos tervezési és energiahatékonysági címkézési kereten belül. A munkaterv a meglévő intézkedések felülvizsgálata mellett a környezettudatos tervezés munkatervében az új termékekhez kapcsolódó új intézkedések is megjelennek azonban még mindig csak elektronikai berendezésekre vonatkozóan.

Az Új Körforgásos Cselekvési Terv előrevetített egy fenntartható termékpolitikára vonatkozó jogalkotási kezdeményezést, amelyben a Bizottság a környezetbarát tervezésről szóló irányelv rendelkezéseit terjeszti ki további termékekre, amelyek közül elsőbbséget élveznek kulcsfontosságú értékláncokba tartozó termékcsoportok, így a textiltermékek is. A jogalkotási kezdeményezés részeként az alábbi szempontok szabályozására kerül sor:

- a termékek tartósságának, újrafelhasználhatóságának, korszerűsíthetőségének és javíthatóságának fokozása, a termékekben jelen lévő veszélyes vegyi anyagok csökkentése, valamint energia- és erőforrás-hatékonyságuk növelése;
- a termékek újrafeldolgozott tartalmának növelése, teljesítményük és biztonságuk egyidejű biztosítása mellett;
- az újragyártás és a magas színvonalú újrafeldolgozás lehetővé tétele;
- a szén- és környezeti lábnyom csökkentése;

¹⁷ COM(2015) 614 final, 4. o

¹⁸ COM(2020)98 final, 3. o

¹⁹ 2009/125/EK irányelv

²⁰ Körforgásos jogszabálycsomag részeként 2015-ben már kidolgozást nyert.

²¹ A Bizottság közleménye: Ökodizájn munkaterv 2016-2019, COM(2016) 773 final

- az egyszer használatos termékek korlátozása és az idő előtti elavulás elleni küzdelem;
- a termék mint szolgáltatás vagy egyéb olyan modellek ösztönzése, amelyek esetében a gyártó fenntartja a termék tulajdonjogát vagy a termék teljes életciklusa alatti teljesítményéért való felelősséget;
- a termékinformációk digitalizálásában rejlő lehetőségek kiaknázása, beleértve az olyan megoldásokat, mint a digitális termékútlevélek, címkék és vízjelek;
- a termékek eltérő fenntarthatósági teljesítményük alapján történő jutalmazása, többek között a magas teljesítményszintek ösztönzőkkel való összekapcsolása révén.²²

A környezettudatos tervezésről szóló irányelv felülvizsgálata az ökocímke rendeletben²³ a termékek környezeti lábnyomára vonatkozó megközelítésre, és az uniós zöld közbeszerzési kritériumokra épül.²⁴

A hulladékra vonatkozó körforgásos jogszabálycsomagban a kiterjesztett gyártói felelősség rendelkezései szabályozásával pedig a Bizottság gazdasági ösztönzőket alakított ki a körforgásos szempontoknak megfelelő terméktervezés érdekében.

4.1.2. Termelés

A megfelelő terméktervezés sem hozhat eredményt az ipari folyamatok megfelelő átalakítása nélkül. Tekintettel arra, hogy az elsődleges nyersanyagok továbbra is kiemelt szerepet fognak játszani a termelésben, az iparnak kulcsfontosságú szerepe lesz ezek fenntarthatósági szempontoknak és klímasemlegességi követelményeknek megfelelő felhasználásában.

Az ipari folyamatok körforgásos gazdaságra való átállításának legfőbb eszközei a Körforgásos Gazdaság Cselekvési Terv és a Körforgásos Gazdaság Új Cselekvési Terve alapján:

- **BAT referenciadokumentumok és referenciaszabványok:** az ipari kibocsátásokról szóló irányelv²⁵ értelmében az elérhető legjobb technológiákról (best available technology – BAT) szóló referenciadokumentumokban a körforgásos gazdaság gyakorlatának beépítése és referenciaszabvánnyá tételével a Bizottság iránymutatást fog nyújtani az ipari ágazatok legjobb hulladékgazdálkodási és erőforrás-hatékonysági gyakorlatairól²⁶, amelyeket a tagállamoknak érvényesíteniük kell, amikor kiadják az ipari létesítmények engedélyezési követelményeit. A TX BREF textiliparra vonatkozó referencia dokumentum felülvizsgálatában a textilgyártás kritikus technológiáit, elsősorban a kikészítés-technológiák gyakorlatát vizsgálják.
- A Bizottság (a hulladékokra vonatkozó felülvizsgált jogalkotási javaslatokban) a **melléktermékekre vonatkozó szabályok** egyértelművé tételét célzó

²² COM(2020) 98 final, 4.o

²³ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 66/2010/EK RENDELETE az uniós ökocímkeről

²⁴ COM(2020) 98 final, 5.o

²⁵ 2010/75/EU irányelv

²⁶ Erre a referenciadokumentumok rendszeres tervezett felülvizsgálatai során kerül majd sor.

javaslatokat tesz, az ipari szimbiózis megkönnyítése, valamint az egyenlő versenyfeltételek megteremtésének elősegítése érdekében az egész EU-ban

- **EMAS:** az 1993-ban bevezetett Környezeti Menedzsment és Átvilágítási Rendszerben a vállalkozás önként alakítja ki a neki megfelelő környezetvédelmi rendszert, és ezt tanúsíttatja. Amennyiben az ellenőrzési folyamatban mindent rendben találnak, a telephely bekerül az ország hitelesített, ellenőrzött telephelyeinek listájára, belekerül az erre a célra készített nyilvántartásba, és bizonyos megkötések mellett jogosulttá válik a tanúsító jel használatára
- **Innovatív ipari folyamatok előmozdítása:** Az ipari szimbiózis például lehetővé teszi, hogy az egyik iparág hulladéka vagy melléktermékei a másik iparág alapanyagaivá váljanak. A Bizottság e gyakorlat megkönnyítését célzó elemeket terjeszt elő, és létrehozta az innovatív fejlett gyártási technológiák páneurópai hálózatát²⁷
- Az **Európai erőforrás-hatékonysági kiválósági központ**²⁸ létrehozásával a Bizottság segítséget nyújt a kkv-k számára, hogy ki tudják használni a fokozott erőforrás-hatékonyság által kínált üzleti lehetőségeket. Az e területen végzett cselekvés példái az aggodalomra okot adó vegyi anyagok helyettesítésének megkönnyítése, illetve a kkv-k innovatív technológiákhoz²⁹ való hozzáféréseinek támogatása
- **Fenntartható beszerzési folyamatokban** való részvétel
- **Újragyártás** ösztönzése
- Az erőforrások követésére, nyomon követésére és feltérképezésére szolgáló **digitális technológiák** használatának előmozdítása

A Zöld Megállapodás hangsúlyozza, hogy az iparral való együttműködés új formáinak előmozdítása és a stratégiai értékláncokba történő beruházás elkerülhetetlen.³⁰

Új európai iparstratégia

A Bizottság 2020. március 3-ai közleményével elfogadta az új európai iparstratégiát (a továbbiakban: Új Iparstratégia),³¹ amelyben felvázolta, hogy mit kíván elérni az ipari szektorban 2030-ig különös tekintettel a kettős (ökológiai és digitális) gazdasági átállásra, és mely fő tényezők vezetnek majd el a célok eléréséhez.

Az ipari stratégia kifejti, hogy az ipar az uniós gazdaság több mint 20%-át teszi ki, az áruexport 80%-át biztosítja, az európai vállalkozásoknak pedig több mint 99%-a kis- és középvállalkozás (kkv), ezért a lehető legnagyobb mértékben ki kell aknázni a lokalizációs lehetőséget és a gyártást minél inkább visszahozni az EU-ba.³²

A Stratégia célul tűzte ki a globálisan versenyképes és a világban vezető szerepet betöltő, klímasemlegességet elősegítő, Európa digitális jövőjét alakító ipar

²⁷ COM(2019) 190 final, 3. o

²⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52014DC0440>

²⁹ A kkv-k technológiai szolgáltatási központokhoz való hozzáféréseinek megkönnyítése céljából, a kulcsfontosságú alaptermékterületén.

³⁰ Zöld Megállapodás, 10 o.

³¹ COM(2020) 102 final

³² Ipari Stratégia 2. o.

megteremtését, ehhez azonban az ipar körforgásosabbá tételére, és ennek feltételeként biztonságos, tiszta és megfizethető energia- és nyersanyagellátásra van szükség.

Az Európa ipari átalakulás alapelemeként a stratégia az időtényezőt (gyors reagálás a kihívásokra), az egységes piaci mechanizmusok érvényesítését, a kkv-közi együttműködésre irányuló megközelítést, a jól működő szabványosítási és tanúsítási rendszerek meglétét, a szellemi tulajdonhoz kapcsolódó megfelelő politikát, a független uniós versenypolitikát és az uniós versenyjogi keret felülvizsgálatát, továbbá a 2021-re az energetikai és a környezetvédelmi területre is kiterjedő felülvizsgált állami támogatási szabályok életbe léptetését jelölte meg.

Az ipari stratégia kiemeli a piacvédelmi mechanizmusok széles körének alkalmazását annak érdekében, hogy az európai ipar ne szenvedjen hátrányt és ne szembesüljön tisztességtelen piaci mechanizmusokkal, továbbá kiemelt prioritásként kezeli az energiaigényes iparágak korszerűsítését és dekarbonizációját, a vegyi anyagokra vonatkozó biztonságos és fenntartható alternatívák kifejlesztését és alkalmazásuk ösztönzését. A kibocsátás áthelyezés kockázatának csökkentése érdekében pedig a Bizottság 2021-ben javaslatot készített elő az importált fogyasztási cikkek karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmusra.

Az ipari stratégia kiemelten kezeli az ipar szén-és anyaglábnomának csökkentését és a teljes ipar körforgásos gazdaságra való átállítását. Az átállásban jelentős hatást gyakorló termékcsoportokat határozott meg, ide sorolva a textilágazatot, és kiemelte a fogyasztók megfelelő tájékoztatását a tartós, újrafelhasználható és javítható termékek kiválasztásában, a zöld közbeszerzés fontosságát és a képzett munkaerő biztosításához az élethosszig tartó tanulás fontosságát, ez utóbbi tekintetében hangsúlyozva az ipar, a tagállamok, szociális partnerek és más érdekelték közös fellépésének szükségességét.

Ugyancsak hangsúlyozta a stratégia az átálláshoz kapcsolódó beruházások finanszírozási forrásainak biztosítását, amelyhez a Horizont 2020-on kívül az új módszereket bevezető, magánforrásokat mozgósító InvestEU program, valamint a fenntartható beruházásokat ösztönző taxonómiáról szóló rendelet is társul.

4.1.3. Fogyasztói magatartás „zöldítése”

A körforgásos gazdaságra történő átállás nélkülözhetetlen eleme a fogyasztók környezettudatos magatartása: döntéseik elősegíthetik vagy akadályozhatják a körforgásos gazdaságot, amely döntéseket azonban azok az információk alakítják, amelyekhez a fogyasztók hozzáférnek. Ez kétirányú intézkedést tesz szükségessé: egyfelől biztosítani kell, hogy a fogyasztók megkapjanak a termékek környezetbarát jellégére vonatkozó minden olyan információt, amely alapján megalapozott döntéseket tudnak hozni a körforgásos gazdaság céljainak eléréséhez, másfelől biztosítani kell, hogy a fogyasztókhöz eljuttatott információk megbízhatók, összehasonlíthatók, ellenőrizhetők, alkalmasak a „zöldrefestés” kockázatának elkerülésére.

A fenti kettős cél elérésére a Bizottság számos cselekvési szükségletet fogalmazott meg, és hozott ezek megvalósítását szolgáló intézkedést, ezek közül a legfontosabbak:

- a) a **termék környezeti lábnyoma** (PEF) és a **szervezet környezeti lábnyoma** (OEF) számítási módszer kidolgozása: lehetővé teszi a vállalatok számára, hogy a környezetbarát jellegre vonatkozóan megbízható, megismételhető és összehasonlítható állításokat tegyenek és igazolják környezeti állításaikat
- b) **Energiacímkézési rendelet**³³ kritériumaiba a Bizottság beépíti az energiahatékonyság mellett tartósságot, újrafeldolgozhatóságot és az újrafeldolgozott tartalmat
- c) **elektronikus termékútlevélek** kialakításának terve: a termék összetettségéről, eredetéről, feldolgozhatóságáról, javítási és bontási lehetőségeiről, valamint életciklus végi kezeléséről szóló információkkal³⁴
- d) **fogyasztóvédelmi szabályok felülvizsgálata** annak érdekében, hogy a fogyasztók az értékesítés helyén megbízható információkhoz jussanak. Ezen belül kiemelendő a
  - „**javításhoz való jog**” létrehozása, amely egy szemléletváltást hozott: a javíthatatlan, egyszer használatos, vagy egy új termék megvásárlásánál drágábban vagy közel azonos költséggel javítható termék-tervezés visszaszorításával és a javíthatóság elvének előtérbe helyezésével
  - termékek **jótállási szabályainak módosítása** a bizonyítási teher megfordításával: a 99/44/EK irányelv alapján a termék átadásától számított 6 hónapon belül az eladót terheli a bizonyítási kötelezettség arról, hogy az átadás időpontjában nem állt fenn a hiba
- e) **tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok elleni fellépés**: a környezetbarát jellegre vonatkozó hamis állításokkal és a tervezett elavulásra vonatkozó gyakorlatok elleni intézkedések megtételével
- f) **fogyasztás innovatív formáinak ösztönzése**: a megosztásalapú gazdaság kialakításával a termék mint szolgáltatás jelenne meg. Ahogy azt az egységes piaci stratégiában³⁵ bejelentette, a Bizottság ki fogja dolgozni a megosztásalapú gazdaság európai menetrendjét.

Fontos lépéseket kell tenni a háztartási textil hulladék mennyiségének csökkentése érdekében is. Nemzeti és helyi szinten célzottabb figyelemfelkeltő kampányok és a gazdasági ösztönzők³⁶ különösen hatékonyan bizonyultak. Az információk és a bevált gyakorlatok cseréje előmozdítja a hulladékkezelés megelőzését és az újrahasználatot, valamint kohéziós politikai finanszírozást biztosít a helyi és regionális szintű projektek számára, beleértve a régiók közötti együttműködést is.

4.1.4. Zöld közbeszerzés

A fenntartható termékpolitikai keret mindhárom eleménél kulcsfontosságú szerepet játszik a zöld közbeszerzés fejlesztése. A közbeszerzés az EU GDP-jének

33 AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2017/1369 RENDELETE (2017. július 4.) az energiacímkézés keretének meghatározásáról és a 2010/30/EU irányelv hatályon kívül helyezéséről

34 Zöld Megállapodás, 9.o

35 COM(2015) 550.

36 Mint a helyi önkormányzatokat célzó ösztönző rendszerek, vagy a kidobott mennyiség alapján történő fizetési rendszerek, amelyek esetében (például) a háztartások az általuk kidobott nem újrahasznosítható hulladék mennyisége után fizetnek.

közel 20%-át képviseli, ezen belül az állami szervek vásárlóereje az EU GDP-jének 14%-át adja³⁷, ennél fogva kulcsfontosságú szerepet játszhatnak a körforgásos gazdaságra való átállásban a zöld közbeszerzéssel kapcsolatos cselekvések révén. Ennek a kritériumait uniós szinten dolgozzák ki, majd azt a hatóságok önkéntes alkalmazással a tagállami eljárások részévé teszik. A Bizottság a körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési tervben célul tűzte ki a zöld közbeszerzéssel kapcsolatos új, vagy felülvizsgált kritériumokban a körforgásos gazdasággal kapcsolatos szempontok (pl. tartósság, javíthatóság) hangsúlyozására és a zöld közbeszerzés minél szélesebb körben való alkalmazásának terjesztését, ez utóbbiban jó példával irányt mutatva.

A fenti célok teljesítése érdekében a Bizottság útmutatókkal és képzésekkel mozdította elő a körforgásos gazdaságra vonatkozó szempontok alkalmazását, a saját beszerzéseinek pedig 93%-ában zöld közbeszerzési követelményeket alkalmaztak.³⁸

A tagállamok pedig sorra alkották meg a zöld közbeszerzésre vonatkozó nemzeti akciótervüket, ez alól csak öt tagállam (Ciprus, Észtország, Görögország, Magyarország, Románia) jelent kivételt.³⁹

A textiltermékekre és szolgáltatásokra vonatkozó uniós zöld közbeszerzési követelmények

A Bizottság 2017. júniusában elfogadta a textiltermékekre és szolgáltatásokra vonatkozó uniós zöld közbeszerzési követelményeket, tartalmazó útmutatóját⁴⁰, amelyben a követelmények úgy vannak megfogalmazva, hogy az adott szervezet – amennyiben azt megfelelőnek ítéli – minimális szerkesztéssel közvetlenül beépíthesse őket az ajánlattételi dokumentációba. A követelmények alkalmazása önkéntes.

A követelmények kiválasztási követelményekre, műszaki leírásokra, értékelési szempontokra, valamint a szerződés teljesítésére vonatkozó kikötésekre tagolódnak, és további két követelménytípusra bomlanak:

- Az **alapkövetelmények** rendeltetésük szerint a zöld közbeszerzés egyszerű alkalmazására nyújtanak módot. Az egyes termékek környezetvédelmi teljesítményének elsődleges területeire összpontosítanak, a lehető legkisebb mértékre szorítva a vállalatokra nehezedő adminisztratív terheket.
- Az **átfogó követelmények** az alapkövetelményeken túlmutatóan a környezetvédelmi teljesítmény több aspektusát, illetve magasabb szintjeit veszik számításba, olyan hatóságok eszközeként, melyek ambiciózusabb környezetvédelmi és innovációs eredményeket tűznek ki célul.

A **textiltermékekre** vonatkozó követelmények az alábbi termékeket ölelik fel, melyek magukban foglalják a késztermékeket, illetve a köztes termékeket és kiegészítőket is:

³⁷ Körforgásos gazdaságra vonatkozó új cselekvési terv COM(2020)98 final, 6 o.

³⁸ Körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési terv végrehajtásáról COM(2019) 190 final, 4.o.

³⁹ https://ec.europa.eu/environment/gpp/action_plan_en.htm

⁴⁰ BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM A textiltermékekre és szolgáltatásokra vonatkozó uniós zöld közbeszerzési követelmények, SWD(2017) 231 final

- **textilruházat és kiegészítők:** egyenruhák, munkaruházat, egyéni védőeszközök és kiegészítők, amelyek legalább 80 tömegszázalékban tartalmaznak szövött, nem szövött vagy kötött textilszálakat;
- **lakástextilek:** beltéri használatra szánt textiltermékek, amelyek legalább 80 tömegszázalékban tartalmaznak szövött, nem szövött vagy kötött textilszálakat. Ide tartoznak az ágyneműk, törülközők, asztalneműk és függönyök;
- **textilszálak, fonalak, szövetek és kötött elemek:** textilruházathoz és kiegészítőkhöz, illetve lakástextilekhez, köztük kárpitokhoz és matrachuzatokhoz még a merevítés és a késztermék előállításával összefüggő kezelések előtt felhasznált közbeeső termékek;
- **nem textil elemek:** a textilruházatba és kiegészítőkhöz, illetve lakástextilekbe foglalt köztes termékek. Ide tartoznak a húzózárok, gombok és egyéb kiegészítők, valamint a membránok, bevonatok és laminátok, amelyek a ruházat vagy a lakástextil szerkezetének részét képezik, és amelyek valamilyen funkciót is elláthatnak.

A textilszálként kezeli az útmutató a *természetes* szálakat (a pamut és az egyéb természetes cellulóz magyszálak, a gyapjú és az egyéb keratinszálak), a *szintetikus szálakat* (a poliamid és a poliészter), valamint *mesterséges cellulózszálakat* (lyocell, a modál és a viszkóz).

A **textilipari szolgáltatások** azért tartoznak a textiliparhoz kapcsoló zöld közbeszerzési követelmények hatálya alá, mert a közvetlen vételhez képest életciklusköltségekkel kapcsolatos környezeti előnyöket nyújthatnak. Ebbe a körbe esnek az ajánlatkérő szerv birtokában lévő vagy bérleti megállapodás részeként nyújtott textiltermékekkel kapcsolatos

- **mosodai szolgáltatások:** textíliák konkrét tisztasági és higiéniai normák szerint történő begyűjtése, tisztítása (nedves tisztítással vagy vegytisztítással) és visszajuttatása;
- **javítási és újrahaznosítási szolgáltatások:** textiltermékek hasznos élettartamuk megnövelése érdekében történő ápolása és javítása. Ide tartozik a kiegészítők és részek cseréje, a szövetelemek cseréje és a funkcionális bevonatok ismételt lekezelése/vízhatlanítása;
- **újrahaznosítási szolgáltatások:** textiltermékek újrafelhasználásának és/vagy újrahaznosításának maximalizálása érdekében történő begyűjtése és kiválogatása. A beszerző szerv a begyűjtésük pillanatában lemond a textiltermékek tulajdonjogáról.

A követelményeket – a lehetőségekhez képest – az európai vagy nemzetközileg szabványosított módszerek és/vagy a széles körben elérhető ellenőrzési útvonalak szerint kell ellenőrizni. Az ellenőrzés eszköze alapvetően a vizsgálati jelentés, azonban a közjogi szervezet joga eldönteni, hogy a vizsgálatot mely szakaszban (ajánlattételi vagy szerződés teljesítési) szakaszban vizsgálja.

Az Útmutató a termékek életciklusát követő legjelentősebb környezeti hatásokra összpontosít, amelyek a textiltermékek esetében öt különálló kategóriára tagolhatók:

- rostforrás;
- vegyi korlátozások;

- tartósság és élettartam kiterjesztése;
- energiatakarékosság használat során;
- újrafelhasználásra és újrahasznosításra való tervezés.

Az Útmutató a textiltermékekre és szolgáltatásokra vonatkozó zöld közbeszerzési követelmények szempontrendszeri mellett életciklusköltség-számításra vonatkozó iránymutatást is ad, amely a termékek tervezésétől a teljes használaton át a hasznos élettartam végén történő leselejtezés költségeit is számításba veszi.

Az **Új Körforgásos Cselevési Terv** értékelte a zöld közbeszerzés terén tett intézkedések körforgásos gazdaságra való átállásra gyakorolt hatását, és megállapította, hogy ugyan a zöld közbeszerzési kritériumok alkalmazási köre szélesebb lett, de az önkéntes jelleg miatt kisebb hatást fejtenek ki, ezért a Bizottság javaslatot dolgoz ki a zöld közbeszerzés minimális kötelező kritériumaira és céljaira az ágazati jogszabályokban, valamint a fokozatosan bevezeti majd a zöld közbeszerzés elterjedésének nyomon követése érdekében a kötelező jelentéstételt.

4.2. Kulcsfontosságú termék-értékláncok

A kulcsfontosságú termék-értékláncok fogalmát az Új Körforgásos Cselevési Terv vezette be. Bár kritikus fontosságú nyersanyagokról már a 2015. évi Körforgásos Gazdaság Cselekvési Terv is beszél, az Új Körforgásos Cselekvési terv azonban integráltabb szemlélettel, a termékek szélesebb körét felölelve határozza meg a kritikusként ítélt termék-értékláncba tartozó termékek körét, amelyek között már a textilipar is kiemelten megjelenik.

Az alábbiakban a textiliparral és ahhoz szorosan kapcsolódó, annak működésével szoros kapcsolatot mutató termékeket vizsgáljuk meg röviden.

4.2.1. Textilipar

A Zöld Megállapodás, az Új Körforgásos Cselevési Terv és az ipari stratégia kiemelt ágazatként határozta meg a textíliákat, amelyekben az EU előkészítheti az utat a szén-dioxid-semleges, körforgásos gazdaság felé, és meghirdette az EU textilipari stratégiáját. A Bizottság több munkaanyagában is foglalkozott a COVID-19 textilágazatra gyakorolt hatásával, valamint beazonosította mindazon gyenge pontokat és intézkedési szükségleteket, amelyekre a pandémia világított rá.⁴¹

A 2015-ben előterjesztett, végül 2018-ban elfogadott körforgásos hulladékcsomag részeként képező Hulladék Keretirányelv (2008/98/EK) 11. cikk (1) bekezdésében előírta a háztartási eredetű textíliák elkülönített gyűjtésének bevezetését 2025. január 01-ig.

Új Körforgásos Cselevési Terv kiemelte, hogy miközben a textilipar az elsődleges nyersanyagok és a víz felhasználása tekintetében a negyedik legnagyobb hatást kifejítő kategória, a világ textiltermékeinek kevesebb mint 1%-át dolgozzák fel új

⁴¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_940

textiltermékké. További problémát jelent, hogy az elsősorban kkv-kból álló textilágazat jellemzi az EU-t, azonban a ruházati cikkek értékének 60%-át máshol állítják elő.

A beazonosított problémák orvoslására és a textilágazat körforgásos gazdasági pályára állítása érdekében a Cselekvési Terv egy átfogó uniós textilstratégia elkészítését tűzte ki célul, amelynek célja az ágazat versenyképességének megtartása mellett a fenntartható és körforgásos textíliák uniós piacának fellendítése, beleértve a beleértve a textil-újrafelhasználás piacát is, a gyors divat kezelése és az új üzleti modellek ösztönzése. Mindez egy átfogó intézkedéscsomaggal érhető el, amely a következőket foglalja magában:

- az új fenntartható termékkeret textilekre történő alkalmazása, beleértve a környezettudatos tervezésre vonatkozó intézkedések kidolgozását annak biztosítása érdekében, hogy a textiltermékek alkalmasak legyenek a körforgásra, a másodlagos nyersanyagok felhasználásának biztosítását, a veszélyes vegyi anyagok jelenlétének kezelését, valamint az üzleti és magánfogyasztók felhatalmazását arra, hogy fenntartható textíliákat válasszanak, és könnyen hozzáférjenek az újrafelhasználási és javítási szolgáltatásokhoz;
- a fenntartható és körforgásos textíliák üzleti és szabályozási környezetének javítása az EU-ban, különösen a termék-szolgáltatás modellek, a körforgásos anyagok és a gyártási folyamatok ösztönzése és támogatása, valamint az átláthatóság nemzetközi együttműködés révén történő növelése révén;
- iránymutatás nyújtása a textilhulladék magas szintű elkülönített gyűjtésének megvalósításához, amelyet a tagállamoknak 2025-ig kell biztosítaniuk;
- a textíliák válogatásának, újrahasználatának és újrafeldolgozásának ösztönzése, többek között innováció, az ipari alkalmazások ösztönzése és olyan szabályozási intézkedések révén, mint a kiterjesztett gyártói felelősség.

Az Európai Parlament az Új Körforgásos Cselekvési Tervre vonatkozó jelentésében⁴²

- hangsúlyozta egy új, átfogó uniós textilstratégia fontosságát az uniós textil- és ruhaágazat fenntarthatóságának és körforgásos jellegének, valamint nyomonkövethetőségének és átláthatóságának előmozdítása érdekében, figyelembe véve az értékláncok globális jellegét és a „gyors divat” („fast fashion”) dimenzióját;
- kérte, hogy a stratégia mutasson be egy koherens szakpolitikai eszköztárat, és támogassa az új üzleti modelleket, hogy kezelje a környezeti és társadalmi hatások teljes skáláját az egész értékláncban, valamint javítsa a textíliák tervezését a tartósság, az újrafelhasználhatóság és a mechanikai újrafeldolgozás növelése érdekében, továbbá javítsa a kiváló minőségű szálak felhasználását, különösen a környezettudatos tervezési típuskövetelmények, a gyártói felelősségi rendszerek és a címkézési rendszerek összekapcsolása révén;

⁴² Jelentés a körforgásos gazdaságról szóló új cselekvési tervről (2020/2077(INI), A9-0008/2021

- hangsúlyozza, hogy a hulladékhierarchiával összhangban prioritásként kell kezelnie a hulladékképződés megelőzését, valamint a tartósságot, az újrafelhasználhatóságot és javíthatóságot, továbbá a veszélyes és káros vegyi anyagok kezelését; intézkedéseket sürget a tervezés és a gyártás szakaszában a szintetikus mikroszálak veszteségeivel szemben, valamint egyéb intézkedéseket is szorgalmazott, például megelőző, ellenőrzött és nem szennyező ipari előmosás kifejlesztését, továbbá az új mosógépek mikroszálás szűrőkkel történő felszerelésére vonatkozó szabványokat; uniós szintű konkrét kritériumok szorgalmaz a textiltermékek esetében a hulladékstátusz megszűnésére;
- hangsúlyozta, hogy a textíliákkal kapcsolatos új termékpolitikai keretnek koherensnek kell lennie más szakpolitikai eszközökkel, nevezetesen az emberi jogokra és a környezeti átvilágításra vonatkozó uniós jogszabályokra irányuló, hamarosan megjelenő javaslattal annak biztosítása érdekében, hogy a munkavállalók jogaival, az emberi jogokkal és a nemek közötti egyenlőség kérdésével a textilértéklánc valamennyi szakaszában foglalkozzanak.

2021-ben várhatóan elkészül az átfogó európai uniós fenntartható textilstratégia, amelyet a tervek szerint 2021. második negyedévében bocsátana a Bizottság társadalmi vitára, az elfogadását pedig 2021. harmadik negyedévére prognosztizálják.⁴³

4.2.2. Műanyag

A műanyagok kérdésével már a körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós cselekvési terv is kiemelten foglalkozott, és az központi szerepet kapott a körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési terv végrehajtásáról szóló jelentésben, a Zöld Megállapodásban és az Új Körforgásos Cselekvési Tervben egyaránt.

A 2018. januárjában elfogadott **Műanyagstratégia**⁴⁴ az első olyan szakpolitikai keret, amely anyagspecifikus és életciklusra vonatkozó megközelítést fogad el, és a körforgásos tervezéssel, a használattal, az újrafelhasználással és az újrahasznosítással kapcsolatos tevékenységeket integrálja a műanyag értékláncba.

A műanyag hulladék csökkentése és 2030-ig a stratégiában meghatározott célértékek szerinti újrahasznosítása mellett a Bizottság a mikroműanyagok környezetben való jelenlétével is foglalkozik.

2019-ben megszületett az egyszer használatos műanyagok korlátozásáról szóló **(SUP) irányelv**⁴⁵, amely többek között forgalomba hozatali korlátozásokat, illetve tiltást valamint kiterjesztett gyártói felelősség előírását tartalmazott bizonyos egyszer használatos műanyag termékek tekintetében.

⁴³ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12822-EU-strategy-for-sustainable-textiles>

⁴⁴ A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK A műanyagok körforgásos gazdaságban betöltött szerepével kapcsolatos európai stratégia, COM(2018) 28 final

⁴⁵ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2019/904 IRÁNYELVE (2019. június 5.) az egyes műanyagtermékek környezetre gyakorolt hatásának csökkentéséről

4.2.3. Csomagolás

A Bizottság körforgásos szabályozási csomagra vonatkozó 2015. december 2-án elfogadott javaslatcsomagját az Európai Parlament 2018. áprilisi plenáris ülésén hagyta jóvá, így megszületett a csomag részeként **a 2018/852/EU irányelv (2018. május 30.) a csomagolásról és a csomagolási hulladékokról szóló 94/62/EK irányelv módosításáról** (a továbbiakban: csomagolási irányelv-módosítás). Az irányelv olyan intézkedéseket határoz meg, amelyek elsősorban a csomagolási hulladék keletkezésének megelőzésére, további alapelveként pedig a csomagolás újrahasználatának, a csomagolási hulladék újrafeldolgozásának vagy más módon történő hasznosításának növelésére, és ilyen módon e hulladék végső ártalmatlanításának csökkentésére irányulnak, a körforgásos gazdaság felé való átmenet elősegítése érdekében,⁴⁶ továbbá 2025-ig és 2030-ig elérendő, a csomagolási hulladékban lévő anyagok tekintetében **újrafeldolgozási célszámokat** határozott meg.

4.2.4. Biomassza és bioalapú termékek

A bioalapú anyagokat, vagyis a biológiai forrásokon (mint például fa, termények vagy rostok) alapuló anyagokat a többek között a textiltermékek széles köréhez, illetve energetikai célokra (például bioüzemanyagok) is fel lehet használni. A biogazdaság tehát alternatívákat kínál a fosszilis alapú termékekhez és energiához képest, továbbá hozzájárulhat a körforgásos gazdasághoz. A bioalapú anyagok emellett a megújíthatóságukhoz, biológiai lebonthatóságukhoz vagy komposztálhatóságukhoz kapcsolódó előnyöket is kínálhatnak, azonban figyelmet kell fordítani az egész élettartamuk során kiváltott környezeti hatásokra: használatuk ugyanis az előnyök mellett nyomást gyakorolhat a földhasználatra.

Ahogy a körforgásos jogszabálycsomag részét képező csomagolási irányelvet módosító 2018/852/EU irányelv preambulumban fogalmaz „a fenntartható biogazdaság előmozdítása hozzájárulhat az Unió nyersanyag-behozatalától való függőségének csökkentéséhez. A bioalapú, újrafeldolgozható csomagolás és a komposztálható, biológiailag lebomló csomagolás lehetőséget jelenthet annak előmozdítására, hogy a csomagolások gyártása megújuló erőforrásokból történjen, amennyiben ez az életciklus-személet tekintetében előnyösnek mutatkozik.”

A körforgásos jogszabálycsomag pedig a biohulladék elkülönített gyűjtésének bevezetését írja elő 2023.12.31-ig.

4.3. Hulladék-szabályozás, másodnyersanyagok piacának fejlesztése

Nagyon gyakran a körforgásos gazdaságot a hulladékgazdálkodással kapcsolatos kérdésekkel azonosítják. Bár a körforgásos gazdaság lényegesen komplexebb és szélesebb körű a hulladék kezelés kérdéskörénél, ez utóbbi mégis hangsúlyos eleme a gazdaság körforgásos pályára állításának. A 2015. évi Körforgásos Gazdaság Cselekvési Terv is kiemelten foglalkozott a hulladék

---

⁴⁶ 94/62/EK irányelv 1. cikk. (2) bek.

keletkezésének és kezelésének kérdésével, mivel a hulladékgazdálkodás központi szerepet játszik a körforgásos gazdaságban: meghatározza, hogy az uniós hulladékhierarchiát milyen módon ültetik át a gyakorlatba. A hulladékhierarchia a megelőzéstől az újrahasználatra való előkészítésen, az újrafeldolgozáson és az energetikai hasznosításon át az ártalmatlanításig terjedően prioritási sorrendet állít fel azon lehetőségek ösztönzésére, amelyek összességében a legjobb eredménnyel járnak a környezet szempontjából. Az anyaghasznosítás magas szintjének elérése érdekében minden hulladékot figyelembe kell venni, és ösztönözni kell az újrahasználatot és újrafeldolgozást, a másodnyersanyagok piacának fejlesztését.

4.3.1. Körforgásos hulladékszabályozás

A **Körforgásos Gazdaság Cselekvési Terv** megállapítja, hogy az EU-ban keletkezett háztartási hulladéknak csak mintegy 40%-a kerül újrafeldolgozásra. Ezen arányok emelése érdekében azonban jelentős jogszabályi és ipari fejlesztésekre van szükség, amelyben a kiterjesztett gyártói felelősség további hulladékáramokra (textil, bútor, bioalapú termékek) való kiterjesztése, a szelektív gyűjtés ösztönzése és hatékonyabbá tétele, gazdasági ösztönzők megfelelő alkalmazása, valamint az EU támogatáspolitikájának újragondolása szükséges. Ez utóbbit illetően a Körforgásos Gazdaság Cselekvési Terv kiemeli a kohéziós politika szerepét a hulladékhierarchia támogatásában és célként határozza meg, hogy új hulladéklerakókhoz csak kivételes esetben kerüljön biztosításra finanszírozás, a maradék hulladék kezelését célzó új létesítmények finanszírozására pedig csak korlátozott és kellően indokolt esetben kerülhessen sor, amennyiben nem áll fenn a kapacitástöbblet kockázata és a hulladékhierarchia céljait teljes mértékben tiszteletben tartják.

A fentiekén túlmenően a cselekvési terv olyan új jogalkotási javaslatot szorgalmaz, amely figyelembe veszi hatályos jogszabályok végrehajtási hiányosságait és azok kellő időben történő kezelésével biztosítja az uniós jogszabályok jobb végrehajtását. A Bizottság a Cselekvési Tervével együtt a hulladékokra vonatkozó felülvizsgált jogszabálycsomagot fogadott el, amelyet végül csak 2018. áprilisi plenáris ülésén fogadott el az Európai Parlament.

Ez a **körforgásos jogszabály csomag** a hulladékról szóló **2008/98/EK irányelv** (Hulladék Keretirányelv- HKI); a csomagolásról és a csomagolási hulladékról szóló **94/62/EK irányelv**; a hulladéklerakókról szóló **1999/31/EK irányelv**; az elhasználandó járművekről szóló **2000/53/EK irányelv** (EG); az elemekről és akkumulátorokról, valamint a hulladékelemekről és -akkumulátorokról szóló **2006/66/EK irányelv** (E+A), továbbá az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló **2012/19/EU irányelv** (WEEE) módosítását foglalta magába. Ezt a csomagot egészítette ki 2019-ben az egyszer használatos műanyagok korlátozásáról szóló az egyes műanyagtermékek környezetre gyakorolt hatásainak csökkentéséről szóló **2019/904/EU (SUP) irányelv**⁴⁷(együtt körforgásos jogszabály-csomag), amely:

- elősegíti a **hulladékképződés megelőzését**, ahol pedig ez nem lehetséges,

---

⁴⁷ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2019/904 IRÁNYELVE (2019. június 5.) az egyes műanyagtermékek környezetre gyakorolt hatásainak csökkentéséről

- jelentősen fokozza a települési hulladék és csomagolási hulladék **újrafeldolgozását**. A települési hulladék újrafeldolgozását 2025-ig 55%-ban, 2030-ig 60%-ban, 2035-ig 65%-ban állapította meg, a csomagolásra vonatkozó újrafeldolgozási arányokat a 3.2.3 pont tartalmazza
- **megerősíti a hulladékhierarchiát**: a tagállamok számára előírja a hulladéklerakással és a hulladékégetéssel szemben a megelőzés, újrahasznosítás és újrafeldolgozás előtérbe helyezéséhez szükséges konkrét intézkedések meghozatalát: 2035-re a hulladéklerakókban elhelyezett települési hulladék arányát a képződő teljes hulladékmennyiség 10%-ra, vagy még kevesebbre kell csökkenteni;
- **kiterjeszti a szelektív gyűjtési rendszert**: a már meglévő (papír és karton, üveg, fémek, és a műanyagok tekintetében) kötelező szelektív gyűjtésre építve a veszélyes háztartási hulladékok esetében 2022-ig, a biohulladék esetében 2023-ig, a háztartásban keletkezett textiltermékek esetében 2025-ig meg kell valósítani a szelektív gyűjtést, ezzel is előmozdítva a másodlagos nyersanyagok jobb minőségét;
- **kiterjesztett gyártói felelősségre** vonatkozóan:
  - új fogalomként került be az „EPR rendszer” meghatározása, azokat a tagállami intézkedéseket jelölve, melyek a hulladékká vált termékek gyártóira telepítik a hulladékért való pénzügyi és/vagy szervezeti felelősséget;
  - minimumkövetelményeket fogalmaz meg, tovább előírja, hogy 2024-ig valamennyi csomagolás vonatkozásában létre kell hozni azt;
  - megfogalmazza az EPR rendszer alapelveit:
    - a gyártók közötti egyenlőség,
    - az indokolatlan pénzügyi terhek tilalma,
    - az aránytalan igazgatási terhek tilalma
    - az átláthatóság elve,
    - a gyártók részvétele az EPR rendszer kialakításában és működtetésében
- **gazdasági ösztönzők** alkalmazását szorgalmazza;
- **éves adatszolgáltatási kötelezettséget** ír elő a korábbi háromévente esedékes bevallás helyett, melyet az adatszolgáltatási évet követő 18 hónapon belül kell teljesíteni
- **2020. július 5-ig** átültetési kötelezettséget ír elő a tagállamoknak.

A fenntartható termékpolitika megvalósítása és konkrét jogszabályokba való átültetése kulcsfontosságú a hulladékképződés megelőzésében és az újrafeldolgozás elősegítésében. Ez utóbbihoz nélkülözhetetlen a hulladék környezetvédelmi szempontból megbízható kezelése, amelyhez hozzájárult az uniós vámkódex⁴⁸ egyértelműbbé tétele az egyes hulladékáramok könnyebb azonosítása érdekében.

4.3.2. Másodlagos nyersanyagok piacának megteremtése

⁴⁸ 952/2013/EU rendelet egyértelműbbé tétele az egyes hulladékáramok könnyebb azonosítása érdekében.

A másodlagos nyersanyagok kérdésének megfelelő rendezése a körforgásos gazdaság központi mozgatója: a körforgásos gazdaságban ideális esetben minden keletkező hulladék valahogyan hasznosul, azaz az elsődleges nyersanyagok hulladéka másodnyersanyagként visszakerül a termelésbe, így kiváltva az újabb elsődleges nyersanyagok bevonását a termelési folyamatokba. Ez a körforgás tulajdonképpen visszatérést jelent a természet rendjéhez, amelyben a hulladék fogalma ismeretlen: minden a természeti körforgás részét képezi és az élettartamuk végén visszakerül a természeti folyamatokba.⁴⁹ Ezt fejezi ki egy régi kínai közmondás is, amely szerint „a hulladék nem más, mint a nem megfelelő helyen lévő nyersanyag”.

A fentiek miatt a körforgásos gazdaságra átállás sikere nagy részben függ a másodnyersanyagok piacának sikeres működtétől. A másodnyersanyagok jelenleg csak kis részét teszik ki az EU-ban használt anyagoknak.⁵⁰ A másodnyersanyagok felhasználhatósága nagymértékben visszavezethető a hulladékgazdálkodási gyakorlatokra: az elkülönített gyűjtési rendszerek elterjedése, a szelektíven begyűjtött hulladékáramok „tisztasága” befolyásolja a hulladék másodnyersanyagként történő hasznosításának lehetőségét.

A fentiekben foglaltak miatt a Bizottság a körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós cselekvési tervében célul tűzte ki a felmerülő jelentősebb akadályok beazonosítását, és a hatékony fellépést a leküzdésükre.

A másodnyersanyagok felhasználásának főbb akadályozó tényezői:

a) Anyagok bizonytalan minősége

A másodnyersanyagok elterjedésének egyik fő akadálya ezen anyagok bizonytalan minősége, mivel uniós szintű szabványok hiányában nehézséget okoz a szennyeződési szintek vagy a magas szintű újrafeldolgozásra való alkalmasság ellenőrzése. Az előzőek miatt cél a megfelelő uniós szintű minőségi szabványok kialakítása, az újrafeldolgozott anyagokra vonatkozó követelmények bevezetése.

b) Hulladékstátusz megszűnésére vonatkozó szabályok egyértelművé tétele

A másodnyersanyagok piacán az egyértelműség és a versenyképesség biztosítása érdekében nélkülözhetetlen annak egyértelmű definiálása, hogy mikortól nem kell jogi értelemben hulladéknak tekinteni a másodnyersanyagokat. Ugyancsak ide kapcsolódik a melléktermék megfelelő jogi kezelése, amelynek rendezését a Hulladék Keretirányelv tagállami hatáskörbe utalja, azonban az egyenlő versenyfeltételek biztosítása érdekében a kérdést uniós szinten szükséges rendezni.

c) Vízfelhasználás hatékonyabbá tétele

Az egyre fokozódó vízhiány kezelésére a vízfelhasználás hatékonyságával kapcsolatos intézkedések mellett a tisztított szennyvíz biztonságos és

---

⁴⁹ www.hosz.org/korforgas

⁵⁰ Körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós cselekvési terv, 13.o.

költséghatékony feltételek mellett történő újrafelhasználására kell koncentrálni. Ez különösen fontos az olyan vízigenyes ágazatok esetében, mint a textilipar.

d) A toxikus anyagoktól mentes anyagciklusok előmozdítása

Bár a REACH a veszélyes anyagok fokozatos helyettesítésével ösztönzi a biztonságos tervezésű vegyi anyagokra való áttérést, a másodnyersanyagok biztonságát veszélyezteti, ha az újrafeldolgozott anyagok aggodalomra okot adó vegyi anyagokat tartalmaznak. A másodlagos nyersanyagok felhasználásába vetett bizalom növelése érdekében a Bizottság:

- támogatja a hulladék **magas minőségű válogatására** és a szennyező anyagok hulladékból való eltávolítására szolgáló megoldások kifejlesztését, beleértve a véletlen szennyeződésből származókat is;
- módszereket dolgoz ki annak érdekében, hogy az újrafeldolgozott anyagokban és az azokból készült tárgyakban a lehető legkisebbre **csökkenjen az olyan anyagok jelenléte, amelyek egészségügyi vagy környezeti problémákat okoznak**;
- az iparral együttműködve fokozatosan harmonizált rendszereket dolgoz ki a különös aggodalomra okot adó és egyéb érintett – különösen a krónikus hatású és az ellátási láncokban alkalmazott hasznosítási műveletek során technikai problémákat okozó – anyagokra vonatkozó **információk nyomon követésére és kezelésére**, és – szinergiában a fenntartható termékekre vonatkozó szakpolitikai keret intézkedéseivel és az ECHA különös aggodalomra okot adó anyagokat tartalmazó árucikkekre vonatkozó adatbázisával – azonosítja ezeket az anyagokat a hulladékban;
- javasolja a **környezetben tartósan megmaradó szerves szennyező anyagokról** szóló rendelet mellékleteinek a tudományos és műszaki fejlődéssel, valamint a Stockholmi Egyezmény szerinti nemzetközi kötelezettségekkel összhangban történő módosítását;
- **javítja a veszélyes hulladékok osztályozását és kezelését** a tiszta újrafeldolgozási folyamatok fenntartása érdekében, többek között szükség esetén a vegyi anyagok és keverékek osztályozásával való további összehangolás révén.⁵¹

A fenti felvetéseket részletesen tárgyalja a 2020. októberében kiadott **vegyianyagokra vonatkozó fenntarthatósági stratégia**,⁵² amely már a COVID-19 világjárvány kihívásaira is reagál.

e) Keresleti oldal fejlesztése

Egyes alapanyagok esetében (papír, fémek) a kereslet már most is magas, más anyagok esetében ezt a területet fejleszteni kell. Ebben a folyamatban a magánszektor kulcsfontosságú szerepet játszik a kereslet létrehozásában, ezt azonban ösztönözni kell gazdasági ösztönzők segítségével, és a másodnyersanyagok iránti bizalom növelésével megfelelő szabványosítással, információk rendelkezésre bocsátásával.

⁵¹ Új Körforgásos Cselekvési Terv, COM(2020) 98 final, 15.o.

⁵² COM(2020) 667 final

4.4. Horizontális intézkedések

A körforgásos gazdaságra való áttérés rendszerszintű változás mind a jogalkotás, mind pedig a gazdaság szempontjából. Az értéklánc egyes szakaszait és a kulcsfontosságú ágazatokat érintő célzott cselekvéseken túl fontos, hogy olyan feltételeket alakítsunk ki, amelyek mellett a körforgásos gazdaság fel tud virágozni, és mozgósítani lehet az erőforrásokat.

4.4.1. Innováció, beruházások és finanszírozás

A körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós cselekvési terv az innováció és beruházás-fejlesztés területén hangsúlyozta az unós támogatáspolitikai kiemelkedő szerepét: a „Horizont 2020” 2016-2017. évi munkaterve a „2020 ipara a körforgásos gazdaságban” című kezdeményezéssel 650 millió eurót juttatott a körforgásos célkitűzéseket támogató ipari és szolgáltatási innovációkra, a kohéziós politika keretében pedig jelentős K+I finanszírozási lehetőségeket biztosítottak, kiemelten figyelve a kkv-k bevonására. Az állami és magánforrások bevonása nélkülözhetetlen a körforgásos gazdaságra való átállás finanszírozására. E célokat érintően olyan uniós források álltak rendelkezésre a 2014-2020-as programozási időszakban, mint a Kohéziós Alap, LIFE, COSME, CEF (Connecting Europe Facilities), amelyek mindegyike támogatta a körforgásos gazdaság célkitűzéseit.

A fenti forrásokon kívül már a 2014-2020 programozási időszakban is igénybe vehették a körforgásos gazdasági projektek az EBB tanácsadó és finanszírozási eszközeit az InnovFin program keretében.

A 2021-2027 programozási időszakban a körforgásos gazdaság a támogatáspolitikai kulcskérdésévé, megkerülhetetlen, alapvető pillérévé vált, kiemelt helyet biztosítva a klímapolitikai célok megvalósításának.

Az új Európai Regionális Fejlesztési Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó bizottsági javaslat prioritási területként kezeli a körforgásos gazdaságot, ennek jegyében egy sor, a pályázati kiírásnál és támogatás odaítélésénél kötelezően alkalmazandó körforgásos szempontrendszert írt elő.

A körforgásos gazdaságra való átállásban az uniós támogatásokon kívül azonban az érdekelt felek bevonása is nélkülözhetetlen. A soft-law dokumentumok⁵³ ennek több formáját is megkülönböztetik: fenntarthatósági szempontú beruházásoktól, az InvestEU program keretében mozgósított magánforrások bevonásán át egészen a zöld beruházásokhoz kapcsolódó hitellelhetőségekig.

Mivel az európai zöld megállapodás céljainak megvalósítása szempontjából kritikus jelentősége van az új technológiáknak, a fenntartható megoldásoknak és az innovációnak és az ezekhez rendelt forrásokról szóló puha jognak (soft law) és azok alapján a beruházásokat szabályozó jogszabályoknak. Mind a puha-jogi szabályozásban, mind pedig a jogszabályokban a klímavédelem, a digitalizáció és a helyes gazdaság támogatása központi szerepet kap.

---

⁵³ COM(2019)190, COM(2019)640, COM(2020)98

Klímavédelem

Az Unió a Párizsi Megállapodás részeseként és motorjaként az éghajlatváltozás elleni küzdelem élharcosa kíván lenni. A Zöld Megállapodásban a Bizottság célul tűzte ki egy átfogó klímavédelmi cselekvési terv elkészítését a 2030-ig elérendő klímasemlegesség elérése érdekében. Az elképzelés szerint a most érvényes 40%-os terv helyett 2030-ra az Unió 50 vagy 55%-kal csökkenti a CO₂ kibocsátását az 1990-es bázisához képest.

Ahogy az a virágzó, modern, versenyképes és klímasemleges gazdaságról szóló hosszú távú, 2050-ig megvalósítandó stratégiai jövőképben⁵⁴ szerepel, a körforgásos gazdaságra és a klímasemleges gazdaságra való átmenetet együtt kell megvalósítani határozott ipari törekvések alapján, illetve az uniós vállalkozások ezeken a területeken fennálló lépéselőnyének kihasználásával⁵⁵. Az új körforgásos üzleti modellek, az újrafeldolgozás, az energia- és anyaghatékonyság, valamint az új fogyasztási mintákat helyezik előtérbe az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának globális csökkentése érdekében.

A célok elérésében az uniós költségvetésnek jelentős szerepe lesz, mivel a Bizottság 25%-ban határozta meg az éghajlati szempontok valamennyi uniós programban való érvényesítésére vonatkozó célszámot.

Az InvestEU Alap legalább 30 %-a hozzá fog járulni az éghajlatváltozás elleni küzdelemhez. Ezenfelül a projekteket fenntarthatósági vizsgálatnak vetik majd alá az éghajlattal kapcsolatos, a környezetvédelmi és a társadalmi célkitűzésekhez való hozzájárulásuk felmérése érdekében. Az InvestEU program lehetőséget teremt a tagállamoknak arra is, hogy uniós költségvetési biztosítékot vegyenek igénybe például ahhoz, hogy saját területükön és régióikban éghajlattal kapcsolatos kohéziós politikai célkitűzéseket valósítsanak meg.

Az Európai Horizont költségvetésének legalább 35 %-a olyan új éghajlat-politikai megoldásokat fog finanszírozni, amelyek fontosak a zöld megállapodás végrehajtása szempontjából.

Digitalizáció

A mesterséges intelligencia és a digitalizáció lehetőséget nyújthat az energia és az erőforrások felhasználásának optimalizálására, illetve az információk elérhetővé tételére a körforgásos üzleti modellek és a felelős fogyasztói döntések támogatása érdekében. A körforgásos digitális gazdaságnak ugyanakkor pozitív nettó hatást kell gyakorolnia az erőforrásokra, és kezelnie kell olyan fontos kihívásokat, mint például a fenntarthatatlan fogyasztási minták ösztönzésével, az intelligens termékek rövidebb

---

⁵⁴ COM(2018) 773 final.

⁵⁵ COM(2017) 479 final, Beruházás az intelligens, innovatív és fenntartható iparba – az Európai Unió megújított iparpolitikai stratégiája.

élettartamával és az érzékeny üzleti adatok biztonságának veszélyeztetésével kapcsolatos kockázatok.⁵⁶

A digitális technológiák nyomon követhetik a termékek, összetevők és anyagok útját, és biztonságosan hozzáférhetővé tehetik az így kapott adatokat. Az intelligens körforgásos alkalmazásokra vonatkozó európai adattér biztosítja az alkalmazások és szolgáltatások, például a termékútlevélek, az erőforrások feltérképezése és a fogyasztók tájékoztatása ösztönzéséhez szükséges architektúrát és irányítási rendszert.⁵⁷

A helyes gazdaság támogatása

A Bizottság a 2021-2027 programozási ciklusra vonatkozóan célul tűzte ki, hogy csak olyan tevékenységeket és gazdaságot támogasson, amely hozzájárul a Zöld Megállapodás és az egyéb dokumentumokban megfogalmazott környezetvédelmi célkitűzésekhez, azaz fenntartható.

A fenntartható gazdaság fogalmát a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az EU 2019/2088 rendelet módosításáról szóló 2020/852/EU rendelet vezette be. (a továbbiakban: Taxonómia rendelet)⁵⁸ vezette be, amelynek preambuluma (34) pontja rögzíti, hogy: „minden egyes környezeti célkitűzésre vonatkozóan egységes kritériumokat kell megállapítani annak meghatározásához, hogy a gazdasági tevékenységek lényegesen hozzájárulnak-e az adott célkitűzéshez. Az egységes kritériumok egyik eleme kell, hogy legyen az e rendeletben meghatározott bármely környezeti célkitűzés jelentős sérelmének elkerülése. Erre annak elkerülése érdekében van szükség, hogy a befektetések környezeti szempontból fenntarthatóknak minősüljenek olyan esetekben, amikor az említett befektetések előnyeit élvező gazdasági tevékenységek a környezeti célkitűzéshez való hozzájárulásuk mértékénél nagyobb kárt okoznak a környezetben. Az ilyen kritériumoknak – magának a gazdasági tevékenységnek a környezeti hatásán túl – figyelembe kell venniük az adott gazdasági tevékenység által nyújtott termékek és szolgáltatások életciklusát, beleértve a meglévő életciklus- értékelésekből származó bizonyítékok figyelembevételét is, különös tekintettel az előállításukra, a használatukra és az élettartamuk végére.”

Valamely befektetés környezeti szempontból fenntartható mértékének megállapítása céljából egy gazdasági tevékenység környezeti szempontból akkor minősül fenntarthatónak, ha⁵⁹:

a) ezen gazdasági tevékenység lényegesen hozzájárul a Taxonómia rendelet 9. cikkben meghatározott egy vagy több környezeti célkitűzéshez;

---

⁵⁶ Körforgásos gazdaságra vonatkozó új cselekvési terv COM(2020)98, 12.o

⁵⁷ Körforgásos gazdaságra vonatkozó új cselekvési terv COM(2020)98, 19.o

⁵⁸ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2020/852 RENDELETE (2020. június 18.) a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról

⁵⁹ Taxonómia rendelet 3. cikk

b) ezen gazdasági tevékenység nem sérti jelentősen a Taxonómia rendelet 9. cikkben meghatározott egyik környezeti célkitűzést sem;

c) ezen gazdasági tevékenységet a Taxonómia rendelet 18. cikkben megállapított minimális biztosítékokkal összhangban végzik; és

d) ezen gazdasági tevékenység megfelel a Bizottság által a Taxonómia rendelet 10. cikk (3) bekezdésével, a 11. cikk (3) bekezdésével, a 12. cikk (2) bekezdésével, a 13. cikk (2) bekezdésével, a 14. cikk (2) bekezdésével vagy a 15. cikk (2) bekezdésével összhangban megállapított technikai vizsgálati kritériumoknak.

4.4.1.1. Fenntartható Európa Beruházási Terv

2020. január 14-én jelent meg a Bizottság közleménye a Fenntartható Európa beruházási tervéről⁶⁰, amely a Zöld Megállapodás beruházási pillére. Olyan, 1 billió EUR összegű fenntartható magán- és közberuházást mozgósító átfogó keretet jelent, amely éghajlat-politikai, környezetvédelmi és szociális beruházásokra irányul, ez utóbbiakra annyiban, amennyiben kapcsolódnak a fenntartható átmenethez.

A Fenntartható Európa beruházási terv lehetővé teszi a klímasemleges, zöld gazdaságra való átállást az alábbi három dimenzió révén:

1. Az uniós költségvetésen keresztül a következő évtizedben legalább 1 billió EUR-t mozgósít fenntartható beruházásokra. Az uniós költségvetés a közkiadások minden korábbinál nagyobb részét fogja az éghajlatra és a környezetvédelemre fordítani. Garanciák révén magánfinanszírozást von majd be, és az átállás által leginkább érintett régiókban az állami beruházások megkönnyítése révén hozzá fog járulni ahhoz, hogy az átállás méltányos módon valósuljon meg.
2. Támogató keretet hoz létre az InvestEU révén a magánbefektetők és a közszektor számára, amelynek célja a költséghatékony, igazságos, valamint a társadalmilag kiegyensúlyozott és méltányos átállás biztosítása. Az állami szektor esetében az európai szemeszter, a környezetvédelmi politikák végrehajtásának felülvizsgálata, az energiaunió keretében kidolgozott nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervek, valamint az ágazati környezetvédelmi jogszabályokban előírt (pl. a hulladékra, a vízre, a biológiai sokféleségre és a levegőre vonatkozó) tervek lehetővé teszik a beruházási szükségletek megfelelő azonosítását.
3. Testre szabott támogatást nyújt a közigazgatási szerveknek és a projektgazdáknak a fenntartható projektek meghatározásához, strukturálásához és végrehajtásához.

4.4.1.2. EU Újraindítási Stratégia

---

⁶⁰ COM(2020)21 final

2020. május 27-én jelent meg a Bizottság közleménye Európa nagy pillanata: Helyreállítás és felkészülés – a jövő generációért címmel.⁶¹ (a továbbiakban: EU Újrindítási Stratégiája, vagy Újrindítási Stratégia).

Az Újrindítási Stratégia reagál a COVID-19 járvány által okozott válság kihívásaira a válság okozta károk helyreállítása és a következő generáció jobb, fenntarthatóbb és méltányosabb jövőjének előkészítése érdekében. Az előzőekre tekintettel a Bizottság az Újrindítási Stratégiában meghirdette a NextGenerationEU Eszközt, amely az Unió költségvetésével együtt hozzájárul a zöld és digitális kettős átállás felgyorsításához, valamint egy méltányosabb és ellenállóbb társadalom kiépítéséhez.

A **NextGenerationEU** Eszköz három pillére:

I. tagállami beruházásokhoz és reformokhoz nyújtott támogatás:

- az új Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásokat és kölcsönöket nyújt
- a REACT-EU új kezdeményezés kiegészíti a tagállamoknak nyújtott kohéziós támogatást 2020-tól. Ezeket a forrásokat az alábbi alapok biztosítják:
  - az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA)
  - az Európai Szociális Alap (ESZA) és
  - a leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alap (FEAD)
- a Méltányos Átállást Támogató Alap és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap, amely a kohéziós politikai programokkal együtt erősíti a zöld átállást.

II. A magánberuházás ösztönzése révén az uniós gazdaság újrfindítása

- Az új Fizetőképesség-támogatási Eszköz magánforrásokat mozgósít annak érdekében, hogy sürgős támogatást biztosítson az egyébként egészséges vállalkozásoknak.
- az InvestEU korszerűsítése
- A fentiekén túlmenően az InvestEU részeként létrejön a stratégiai beruházási eszköz.

III. A válság tanulságainak levonása:

- „az EU az egészségügyért” nevű új, különálló program a megelőzésre, a válsághelyzetekre való felkészültségre, a létfontosságú gyógyszerek, egészségipari textiles termékek (légzésvédők, védőruházatok stb.) és berendezések beszerzésére, valamint a hosszú távú egészségügyi eredmények javítására irányuló beruházásokat hivatott támogatni.
- Globális partnereink fokozott támogatása érdekében mind a Szomszédági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszközt, mind a humanitárius segítségnyújtási eszközt megerősítik.

A Helyreállítási Eszközön keresztül eszközölt kiadások három pillére mellett a Bizottság az uniós költségvetés számos más programjának megerősítését is javasolja. Ezek közé tartozik a közös agrárpolitika, az Európai Tengerügyi és Halászati Alap, az Egységes piac program, illetve az adó- és vámügyi együttműködést elősegítő programok, az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz, az Erasmus+, a Kreatív Európa

---

⁶¹ COM(2020)456 final

program, a Digitális Európa program, az Európai Védelmi Alap, a Belső Biztonsági Alap, a Menekültügyi és Migrációs Alap, az Integrált Határigazgatási Alap és az előcsatlakozási támogatás.

A fentiekben ismertetett puha-jog részét képező cselekvési tervek és stratégiák elfogadásával párhuzamosan intenzív jogalkotási munka zajlott, amely a támogatások területén két jelentős jogszabály elfogadását eredményezte.

4.4.1.3. Taxonómia rendelet

A Taxonómia rendelet az Unió Hivatalos Lapjában (Official Journal) 2020. június 22-én történt megjelenését követően 2020. július 12-én lépett hatályba.

A Taxonómia rendelet definiálja a körforgásos gazdaság fogalmát,⁶² megállapítja az EU taxonómia keretét azáltal, hogy meghatározza azt a négy átfogó feltételt, amelyeknek teljesülése esetén egy gazdasági tevékenység környezeti szempontból fenntarthatónak minősül (ezt a négy feltétel a helyes gazdaságnál már részleteztük).

A fentiekben túlmenően a Taxonómia rendelet meghatározza azokat a környezeti célkitűzéseket, amelyek legalább egyikéhez a fenntartható gazdasági tevékenységnek lényegesen hozzá kell járulnia, ezek a következők:

- a) az éghajlatváltozás mérséklése;
- b) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás;
- c) a vízi és tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme;
- d) a körforgásos gazdaságra való átállás;
- e) a szennyezés megelőzése és csökkentése;
- f) a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása.

A rendelet 16. cikkében pedig rögzíti, hogy egy gazdasági tevékenység akkor minősül úgy, hogy lényegesen hozzájárul a 9. cikkben meghatározott egy vagy több környezeti célkitűzéshez, ha közvetlenül lehetővé teszi, hogy más tevékenységek lényegesen hozzájáruljanak egy vagy több ilyen célkitűzéshez, feltéve, hogy az ilyen gazdasági tevékenység:

- a) nem vezet a hosszú távú környezetvédelmi célokat veszélyeztető eszközökbe történő bezáródáshoz, figyelembe véve az adott eszközök gazdasági élettartamát; és
- b) az életciklussal kapcsolatos szempontok alapján lényegesen pozitív környezeti hatást fejt ki.

A Taxonómia rendelet részletezi továbbá a környezetvédelmi célok teljesülésének feltételeit, a technikai vizsgálati kritériumokat, valamint létrehozza a

---

⁶² 2.cikk 9. pont: „körforgásos gazdaság”: olyan gazdasági rendszer, amelynek során a gazdaságban használt termékek, anyagok és egyéb erőforrások értékét a lehető leghosszabb ideig fenntartják, fokozva az előállításban és a fogyasztásban való eredményes felhasználásukat, ezáltal csökkentve a felhasználásuk környezeti hatását, minimalizálva a hulladékot és a veszélyes anyagok kibocsátását az életciklusuk minden szakaszában, többek között a hulladékhierarchia alkalmazásával.

bizottsági intézményrendszerek, a magánszektorbeli érdekelt felek, a civil társadalom képviselőiből, a személyes minőségben kinevezett szakértők és a tudományos világ szakértőiből álló fenntartható finanszírozással foglalkozó platformot, amely a Bizottság tanácsadó szerveként működik.

A Taxonómia rendelet jelentősége abban áll, hogy meghatározza a 2021-2027 ciklus fenntarthatósági szempontból támogatható tevékenységei keretét: egy tevékenység csak akkor támogatható, ha kiállja a „nem okoz jelentős kárt a környezeti célkitűzésekben” Taxonómia rendelet által meghatározott próbáját.

4.4.1.4. RRF Rendelet

2020. február 18-án megjelent a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról szóló 221/241/EU rendelet (a továbbiakban: RRF Rendelet), amely 2020. február 19-én lépett hatályba. Az RRF Rendelet a Covid-19 válság kikívásaira válaszként az uniós gazdaság helyreállítását célozza alapvetően a zöld és a digitális átállás erősítésével, rögzítve, hogy az eszköznek hozzá kell járulnia az éghajlati intézkedések és a környezeti fenntarthatóság érvényesítéséhez, valamint annak az átfogó célnak az eléréséhez, hogy az uniós költségvetési kiadások 30%-át fordítsák éghajlatpolitikai célkitűzések támogatására. E célból az eszköz által támogatott és az egyes tagállamok helyreállítási és rezilienciaépítési terveiben szereplő intézkedéseknek hozzá kell járulniuk a zöld átálláshoz – többek között a biológiai sokféleséghez – vagy az abból fakadó kihívások kezeléséhez, és ezeknek az intézkedéseknek az RRF Rendelet egyik mellékletében az éghajlat-politikai nyomon követésre vonatkozóan meghatározott módszertan alapján a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának legalább 37%-át kitevő összeget kell lefedniük, a digitális átállásra pedig legalább a források 20%-át kell biztosítani.

A helyreállítási és rezilienciaépítési eszköz az alábbi hat szakpolitikai területre koncentrálna:

- a) zöld átállás;
- b) digitális transzformáció;
- c) intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés, beleértve a gazdasági kohéziót, a foglalkoztatást, a termelékenységet, a versenyképességet, a kutatást, a fejlesztést és az innovációt, valamint az erős kkv-kat magában foglaló, jól működő belső piacot;
- d) társadalmi és területi kohézió;
- e) egészségügy, valamint gazdasági, társadalmi és intézményi reziliencia, többek között a válsághelyzetekre való felkészültség és a válsághelyzetekre való reagálási képesség növelése céljából; és
- f) a következő generációra, a gyermekekre és a fiatalokra – így például az oktatásra és a készségekre – vonatkozó szakpolitikák.

E hat szakterületre vonatkozóan részesülhetnek a kedvezményezett tagállamok vissza nem térítendő támogatásban, illetve - amennyiben igénylik, és az ehhez szükséges feltételeket teljesítik - hiteltámogatásban olyan tevékenységek,

intézkedések tekintetében, amelyek megfelelnek a Taxonómia rendeletben előírt „nem okoz jelentős kárt a környezeti célkitűzésekben” feltételeknek.

Az RRF eszközök 2026. december 31-ig állnak rendelkezésre, ezen időpontig kell valamennyi kifizetést teljesíteni.

4.4.2. Munkaerő-képzés, oktatás

A körforgásos gazdaságba való átmenet szakképzett munkaerőt igényel, sajátos, és folyamatosan megújulni képes képességekkel: a körforgásos gazdaságra való átállás az iparban is folyamatosan új megoldásokat eredményez, amely új kompetenciák elsajátítását igényli a munkavállalók részéről. Amennyiben minden szinten fejleszteni kívánjuk a megfelelő képességeket, akkor azokat az oktatási és képzési rendszereknek is fel kell karolniuk, előtérbe helyezve az élethosszig tartó tanulás támogatását, ösztönzését.

Az iskolák, a képzési intézmények és az egyetemek megfelelő helyzetben vannak ahhoz, hogy tájékoztassák a diákokat, szülőket és a szélesebb értelemben vett közösséget a sikeres átálláshoz szükséges változásokról. A Bizottság európai kompetenciakeretet dolgoz majd ki, melynek segítségével fejleszthető és értékelhető lesz az éghajlatváltozással és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos tudás, készségek és attitűdök. Háttéranyagokat is biztosít majd, és a tanárképzési programok uniós hálózataiban előmozdítja a bevált gyakorlatok cseréjét.⁶³

A fentiekén túlmenően a körforgásos gazdaságra való átállás előtérbe helyezi a foglalkoztatásra és a szociális párbeszédre való lehetőségeket, amelyet a Bizottság „zöld foglalkoztatás” elnevezésű kezdeményezése⁶⁴ is támogat. Ez olyan fellépéseket tartalmaz, amelyek előrevetítik a szükségleteket és ösztönzik a képességek fejlesztését, valamint egyéb, a zöldgazdaságban a munkahely-teremtést célzó intézkedésekkel, továbbá a Bizottság készítette, készségekre vonatkozó új európai menetrendjét is e célok érdekében.

A Bizottság készségfejlesztést és a munkahelyteremtést támogató eszközei hozzájárulnak a körforgásos gazdaságra való áttérés felgyorsításához is, többek között a készségfejlesztési program aktualizálása, a több érdekelt felet tömörítő, nagyléptékű partnerségekkel létrejött készségfejlesztési paktum, valamint a szociális gazdaságra vonatkozó cselekvési terv keretében. Az Európai Szociális Alap Plusz elő fogja mozdítani az oktatási és képzési rendszerekbe, az egész életen át tartó tanulásba és a szociális innovációba történő további beruházásokat.⁶⁵

4.5. Globális fellépés és nyomon követés

Ahogy a körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési terv végrehajtásáról szóló jelentés megállapítja, „a körforgásos gazdaság már visszafordíthatatlan, globális megatendencia”⁶⁶, azonban továbbra is sokat kell tenni a globális fellépések

---

⁶³ Zöld Megállapodás, 22.o.

⁶⁴ COM(2014)446

⁶⁵ Körforgásos gazdaságra vonatkozó új cselekvési terv COM(2020)98, 17.o.

⁶⁶ COM(2019)190 final, 11.o.

fokozásáért. A globális kihívások pedig globális válaszokat igényelnek, amelyeknél az Európai Unió vezető szerepének biztosítása érdekében az Unió a nemzetközi együttműködés mellett a piacvédelmi mechanizmusok tárházát is igénybe veszi.

Az együttműködési mechanizmusa keretében az EU:

- együttműködik a nemzetközi szervezetekkel és szerveződésekkel (ENSZ, G7, G20, Kereskedelmi Világszervezet)
- szorosabbra fűzi a partnerországokkal folytatott kétoldalú együttműködést a klímavédelem és az üvegházhatású gázok csökkentése érdekében
- a közvetlen szomszédok támogatását változatlanul előtérbe helyezi
- Afrikára vonatkozó új átfogó stratégiát készít, amelyben a környezetre vonatkozó kérdések kiemelt figyelmet kapnak
- javaslatot tesz a körforgásos gazdasággal foglalkozó globális szövetségre, amely azonosítja a tudásbeli és irányítási hiányosságokat a globális körforgásos gazdaság előmozdítása terén, és előmozdítja a partnerségi kezdeményezéseket, többek között a főbb gazdaságokkal;
- biztosítja, hogy a szabadkereskedelmi megállapodások tükrözzék a körforgásos gazdaságra vonatkozó megerősített célkitűzéseket.

A piacvédelmi mechanizmusok keretében az EU:

- kikényszeríti, hogy az általa elfogadott szabványok érvényesüljenek a globális értékláncokban
- nemzetközi közbeszerzési eszközről szóló megállapodást szorgalmaz a közbeszerzések piacán tapasztalható kölcsönösség hiányának felszámolására⁶⁷
- javaslatot tesz az importált fogyasztási cikkek karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmusra, amelynek célja a kibocsátás-áthelyezés kockázatának csökkentése.

Nyomonkövetési keretrendszer

Az európai zöld megállapodással és a 2020. évi fenntartható növekedési stratégiával összhangban a Bizottság megerősíti a nemzeti tervek és intézkedések nyomon követését annak érdekében, hogy felgyorsítsa a körforgásos gazdaságra való átállást az európai szemeszter folyamatának hangsúlyosabbá tételével a fenntarthatósági dimenzió erősítése érdekében. Ehhez igénybe veszi a 2019-ben létrehozott körforgásos gazdaság nyomonkövetési keretrendszerét⁶⁸ is, amelyet aktualizálni fog.

A Horizont Európa és a Kopernikusz keretében megvalósuló projektek javítani fogják a körforgásosság mérőszámait a hivatalos statisztikákban még nem tükröződő különböző szinteken.⁶⁹

⁶⁷ Új iparstratégia COM(2020)102 final, 8.o.

⁶⁸ A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK a körforgásos gazdaság nyomonkövetési keretrendszeréről, COM(2018) 29 final

⁶⁹ Körforgásos gazdaságra vonatkozó új cselekvési terv COM(2020)98, 21.o.

5. KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG SZABÁLYOZÁSA A HAZAI JOGRENDszerben

Magyarország környezetvédelmi szabályozásának fejlődését folyamatosan az uniós követelményeknek való megfelelés és az azokban foglalt követelmények hazai leképezése jellemezte. Nincs ez másképp a körforgásos gazdaságra való átállás hazai jogszabályi hátterének kialakításával sem.

A 2018-ban megjelent Műanyagstratégiáját a Nemzetgazdasági Minisztérium beépítette az Irinyi terv részét képező Zöldgazdaság fejlesztésének programjába.⁷⁰

A 2018. június 14-én az EU hivatalos lapjában (OJ) megjelent és 2018. július 4-től hatályos körforgásos gazdaság-csomag követelményeit a nemzeti jogrendbe a tagállamoknak 2020. július 5-ig kellett átültetniük és a hazai jogszabályokban megjeleníteni. A körforgásos jogszabálycsomaghoz szorosan kapcsolódó, bár csak 2019. júniusában megjelenő és 2019. július 2.-ától hatályos SUP irányelv hazai jogrendbe való átültetésének 2021. július 3-ig kell megtörténnie.

A Miniszterelnöki Kabinetiroda 2021. március 29-ei határidővel társadalmi egyeztetésre bocsátotta a textiliparra is kiterjedő Nemzeti Divatipari Stratégia 2020-2030 tervezetét, melynek véglegesítése folyamatban van.

Az Innovációs és Technológiai Minisztérium Fenntartható Fejlesztésekért Felelős Államtitkársága az átültetési kötelezettségek teljesítésére az EU körforgásos jogszabálycsomag hazai átültetését előkészítő két szakértői munkacsoportot hozott létre: a Kiterjesztett Gyártói Felelősségi Rendszer (EPR) munkacsoportot és a Kiemelt Anyagáramok munkacsoportot, amelybe meghívást kaptak a szabályozással érintett ipari szereplők és hulladékgazdálkodási ágazat képviselői. A két munkacsoport célja a körforgásos hulladék-szabályozási csomag hazai átültetésének előkészítése olyan ütemezésben, hogy a módosítással érintett törvények és kormányrendeletek 2020. január 1-ig hatályba lépjenek. A két munkacsoport szakmai munkája a kezdeti intenzív egyeztetéseket követően a minisztériumi átszervezések és az időközben bekövetkezett COVID-19 járvány miatt megtorpant, az irányelvek átültetése pedig a tervezett 2020. január 1-éhez képest lényegesen később, több ütemben és messze nem teljeskörűen valósult meg.

5.1. Körforgásos hulladékcsomag szakaszos átvétele

5.1.1. A 2020. évi XCI. törvény egyes egyszer használatos műanyagok forgalomba hozatalának betiltásáról

2020. július 3-án az Országgyűlés elfogadta az egyes egyszer használatos műanyagok forgalomba hozatalának betiltásáról szóló 2020. évi XCI. törvényt, amely a Magyar Közlöny 2020. évi 170. számában jelent meg, és a SUP irányelv hazai átültetést célozta.

---

⁷⁰ <http://www.csaosz.hu/hirlevel/2019>

Míg a SUP irányelv tizenegy termékkörhöz eltérő szigorúságú intézkedéseket rendel a betiltástól a fogyasztási korlátozáson át a kiterjesztett gyártói felelősség elvének érvényesítéséig, addig a 2020. évi XCI. törvény csupán a SUP irányelv forgalomba hozatali korlátozásra (tiltás) vonatkozó rendelkezéseire terjed ki. Ebből arra lehet következtetni, hogy az irányelvben megfogalmazott további intézkedések más, későbbiekben megjelenő jogszabályokba épülnek be.

A 2020. évi XCI. törvény két törvény módosítását tartalmazza:

- a) **a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény** módosítása arra ad felhatalmazást, hogy a kormányrendeletben korlátozhatja vagy megtilthatja azon termék gyártását, forgalomba hozatalát, felhasználását és kereskedelmét, amely jellemzően egyszeri használat után hulladékká válik, vagy ha e termék a környezetet kevésbé terhelő termékkel helyettesíthető, és
- b) **a környezetvédelmi termékdíjról szóló LXXXV. törvény** módosítását, amely néhány lényeges definíciót iktatott be: definiálta pl. a biológiailag lebomló műanyag, a könnyű és nagyon könnyű műanyag hordtasak fogalmát. A könnyű műanyag hordtasakokra nem lebomló anyagból készülő változat esetében 1 900 Ft/kg, a biológiailag lebomló anyagból készülő hordtasakra pedig 500 Ft/kg termékdíj tételt ír elő. A 15 mikronnál vékonyabb anyagból készülő hordtasakok anyagfajtatól (nem lebomló, illetve biológiai úton lebomló) függetlenül forgalmazhatók, – a 15 és 50 mikron közötti falvastagságú hordtasakok csak biológiai úton lebomló anyagból gyárthatók.

A törvény hatálybalépése 2021. július 1, amely lehetőséget biztosít az ipar szereplőinek az átállásra való felkészülésre.

5.1.2. 2021. évi II. törvény az egyes energetikai és hulladékgazdálkodási tárgyú törvények módosításáról

A Magyar Közlöny 2021. évi 30. számában (2021. február 25-én) megjelent 2021. évi II. törvény egy átfogó, 25 törvényt érintő módosítási csomag a körforgásos uniós szabályozási csomag hazai átültetése céljából, amelyben a legátfogóbb érdemi módosítás a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvényt érintette.

A hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Ht.) textilipar szempontjából lényeges módosításai

- az új 1/A.§-ban alapvető szabályként fogalmazza meg a hulladék felhalmozás és a hulladékelhagyás tilalmát
- a körforgásos gazdaság szempontjából fontos definíciókat vezet be, illetve pontosít, így pl.
  - *háztartási hulladék*: a háztartásban, ideértve a lakó-, üdülő, vagy hétvégi házas ingatlanban, valamint a háztartásokhoz tartozó közös használatú helyiségekben képződő vegyes és elkülönítetten gyűjtött hulladék, amely magában foglalja többek között a textilhulladékot
  - *háztartási hulladékhoz hasonló hulladék*: az a vegyes, illetve elkülönítetten gyűjtött hulladék, amely a háztartáson kívül képződik, és

- jellegében, összetételében a háztartási hulladékhoz hasonló (pl. kiskereskedelemről, oktatásból, egészségügyi szolgáltatásból, szállásadásból stb. származó hulladék)
- *települési hulladék*: a háztartási és a háztartási hulladékhoz hasonló hulladék együttese, kivéve pl. a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvizet, építési-bontási hulladékot
  - *kiterjesztett gyártói felelősségi rendszer*: olyan intézkedések együttese, melyek célja annak biztosítása, hogy a termék gyártója viselje a pénzügyi felelősséget, vagy a pénzügyi és szervezési felelősséget a termék életciklusa során a hulladékká válást követő hulladékkezelésért
- meghatározza a hulladékképződés elvének elemeit, követelményeit
  - rendelkezik a hulladékstátusz megszűnéséhez szükséges feltételekről
  - egy új II/A fejezetben szabályozza a hulladékképződés megelőzését, előírva többek között, hogy:
    - a hulladékbirtokos a hulladékot a hasznosítás megvalósíthatósága, az újrahasználatra való előkészítés, az újrafeldolgozás és egyéb hasznosítási műveletek előmozdítása vagy javítása érdekében az ingatlanon elkülönítetten gyűjti
    - a hulladékot hasznosítani kell újrahasználatra való előkészítés, újrafeldolgozás, vagy az egyéb hasznosítás sorrendjében
    - a gyártó számára a leghatékonyabb anyag- és energiafelhasználást, a többszöri használatot, valamint a hulladékképződés megelőzését biztosító tervezést
    - a gyártó számára a termék és a csomagolóanyag hulladékszegény, tartós vagy újrahasználatra alkalmas jellegének, hulladékgazdálkodás szempontjából lényeges összetevőjének a terméken, vagy annak csomagolásán jól látható és közérthető módon történő jelölését
  - az új 16/A. cím alatt szabályozza a kiterjesztett gyártói felelősségi rendszerre vonatkozó alapkövetelményeket
  - **előírja a textilhulladékok elkülönített gyűjtését** a 2025. 01.01-én hatályba lépő 60/B.§ beiktatásával, a részletszabályok kidolgozása nélkül
  - hulladékgazdálkodás intézményi részfeladatát kizárólagos állami közfeladattá minősíti egy monopolhelyzetben lévő koncesszornak átadva azokat, amely koncesszor, mint az EPR (kiterjesztett gyártói felelősségi) rendszer működtetője a gyártók nevében, de a gyártók kihagyásával jár el
  - a Ht. 31.§-ának módosításával előírja a hulladékbirtokos számára a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztevékenység és a hulladékgazdálkodási intézményi résztevékenység körébe eső hulladékok az államnak, a koncesszornak vagy a koncesszori alvállalkozónak történő átadását, amely hulladék átadással az állam, a koncesszor vagy a koncesszori alvállalkozó tulajdonába kerül. A hulladék tulajdonosa, birtokosa számára értéket képviselő ipari-kereskedelmi hulladék átadásáért kompenzációt (ellenértéket) kérhet, mértékét a felek szerződésben kell rögzítsék, az egyezség elmaradása esetén a MEKH (Magyar energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal) hoz döntést.
  - a 27/A. címben bevezetett minőségvédelmi bírság kiszabását írja elő, ha a forgalomba hozott termék nem felel meg a hulladékképződési korlátra

vonatkozó előírásoknak, vagy a termékből képződő hulladék vagy az alkalmazott hulladékkezelési eljárás nem felel meg az előírt követelményeknek

- előírja egy nyomon követhetőségi eljárás létrehozását, vagy igénybe vételét a termelési értéklánc valamennyi szereplője számára a termékértéklánc nyomon követhetőségének biztosítása érdekében
- a Ht. 5. mellékletében pedig a hulladékhierarchia alkalmazását ösztönző gazdasági eszközök és egyéb intézkedéseket szabályozza.

A 2021. évi II. törvény textilipar szempontjából további releváns módosításai:

- **A fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény** (a továbbiakban: Fgytv.) a körforgásos gazdaságra való áttérés érdekében a hulladékképződés megelőzését szolgáló feladatot ró a termék gyártójára, forgalmazójára és a fogyasztóra egyaránt. A Fgytv. 16.§-ának újonnan beiktatott (6) bekezdése pedig felsorolja mindazon kötelezettségeket, amelyeknek a körforgásos gazdaságra való átállás érdekében meg kell felelni gyártói, forgalmazói oldalon (pl. tervezett avulás kizárása, termék fejleszthetőségének, kiegészíthetőségének biztosítása, újrahasznosított anyagok használata stb.)
- **A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény:**
  - 248.§-ának módosításával két hulladékgazdálkodással kapcsolatos tényállást állapít meg és meghatározza azok minősített eseteit
  - definiálja a **jelentős** (1000 kg-ot vagy 10 köbmétert meghaladó) **mennyiségű hulladék** és a **különösen jelentős** (jelentős mennyiségű hulladék tízszerese) **mennyiségű hulladék** fogalmát.

2021-től új Országos Hulladékgazdálkodási Terv készül, benne az Országos Megelőzési Programmal. Ez várhatóan újabb 7 évre határozza meg a szakterületen végrehajtandó feladatokat ezért a terveknek feltétlenül foglalkozniuk kell a textil- és ruházati ipari hulladékok kezeléséhez szükséges intézkedésekkel.

5.1.3. 24/2021. (III. 12.) Korm. rendelet a hulladékgazdálkodási hatóság kijelöléséről

A Magyar Közlöny 2021. évi 40. számában megjelent Kormányhatározat

- a területi hulladékgazdálkodási hatóságként a megyei kormányhivatalokat,
- országos hulladékgazdálkodási hatóságként a Pest Megyei Kormányhivatalt,
- minisztériumi hulladékgazdálkodási hatóságként pedig a hulladékgazdálkodásért felelős miniszter által kijelölt szervezeti egységet jelölte ki.

5.2. Klímastratégia

Magyarország a 2019. december 13-ai Európai Tanács ülésen a 2050-es klímasemlegesség mellett szavazott, azaz 2050-re klímasemlegességet céloz meg az alábbi alapelvek mentén

- Az ÜHG kibocsátásokat 1990-hez képest 95%-kal kell csökkenteni 2050-ig
- A fennmaradó 5% megkötése: nyelőkapacitások fejlesztése (erdészet) révén valósulhat meg

- Mindennek a becsült költsége 2050-ig összesen kb. 50 ezer milliárd Ft, vagyis 30 évre éves szinten a GDP 2-2,5%-a
- Ne az emberek, hanem a legnagyobb „klímarongálók” (nagy szennyező országok, nagy vállalatok) fizessék meg a klímasemleges gazdaság költségeit
- A családok által fizetett energia és élelmiszer ára ne emelkedjen
- Kohéziós pénzek átcsoportosítása klímavédelmi célokra elfogadhatatlan
- Atomenergia nélkül nem lehetséges klímasemleges gazdaságot kiépíteni

A fenti alapelvek mentén készült el Magyarország klímastratégiája a Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia címmel (a továbbiakban: Nemzeti Klímastratégia) , amelynek tervezetét a Kormány benyújtotta Bizottság részére.⁷¹

A Nemzeti Klímastratégia bevezetőjében rögzíti, hogy Magyarország annak ellenére, hogy a világ összkibocsátásának mindössze kb. 0,1%-ért felelős, a nemzetközi klímapolitikai tárgyalások megkezdése óta elkötelezett az éghajlatváltozás elleni küzdelemben. Magára nézve kötelező kibocsátás-csökkentési vállalásokat tett a Kiotói Jegyzőkönyv első és második kötelezettségvállalási időszaka alatt, melyeket messze túlteljesített, jelenleg a 1985-87-es kiotói bázisévhez képest kb. 42%-kal alacsonyabb a magyar üvegházhatású gázok (a továbbiakban: ÜHG) kibocsátása, ami az 1990-es bázishoz viszonyítva is kb. 32%-os csökkentést jelent.

„A Párizsi Megállapodást Magyarország az Európai Unión belül elsőként, teljes parlamenti egyhangúsággal ratifikálta, és annak előírásai szerint az Európai Unióval és annak tagállamaival közösen vállalta, hogy legalább 40%-kal csökkenti a kibocsátásait az 1990-es bázishoz képest 2030-ig. A középtávú tervezéssel párhuzamosan, figyelembe véve a Párizsi Megállapodás 4. cikkében előírtakat, valamint a legfrissebb tudományos eredményeket, megindult a hosszú távú, 30 éves kitekintéssel rendelkező klímapolitikai tervezés is, mind az Európai Unióban, mind Magyarországon.”⁷²

A Nemzeti Klímastratégia kiemeli, hogy eleget téve a Párizsi Megállapodás felhívásának, valamint tekintettel arra, hogy Magyarország a világ azon kevés országa közé tartozik, amelyek úgy tudták az ÜHG kibocsátásaikat csökkenteni, hogy a gazdasági teljesítményük (GDP) eközben folyamatosan nőtt, a jelen stratégia ennek a „tiszta növekedésnek” a tovább folytatását kívánja biztosítani, amelynek mentén Magyarország fokozatosan, 2050-ig klímasemleges országgá válhat anélkül, hogy az átmenet a gazdasági növekedést és a társadalmi jólétet veszélyeztetné.

A klímasemleges gazdaságra történő átállás ugyanakkor idő- és erőforrásigényes, illetve abban jelentős szerep jut majd a kifejlesztendő, ma még nem ismert új technológiáknak.⁷³

5.3. Körforgásos szempontok a hazai támogatáspolitikában

A körforgásos gazdasági szempontrendszerének való megfelelés következetes érvényesítése és annak számonkérése központi eleme a 2021-2027 programozási

⁷¹ https://ec.europa.eu/clima/sites/Its/Its_hu_hu.pdf

⁷² Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia, 4. o. https://ec.europa.eu/clima/sites/Its/Its_hu_hu.pdf

⁷³ Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia, 10. o. https://ec.europa.eu/clima/sites/Its/Its_hu_hu.pdf

ciklus támogatási politikájának, amely elvárások, célok teljesítésének való megfelelés a hazai jogszabályalkotás és jogalkalmazás központi elemét kell képezze, hiszen ezen követelmények nem megfelelő átültetése és érvényesítése súlyos uniós forrásvesztéseket eredményezhet.

A fentiek ismeretében intenzív jogalkotói munka folyik a közvetlen uniós források és a többéves pénzügyi keret részeként a tagállami intézményrendszeren keresztül pályázható közvetett uniós források felhasználásának és a programok végrehajtásának hazai szabályozására.

A Magyar Közlöny 2021/91 számában jelent meg **a 2021–2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V.18.) Korm. rendelet**, valamint közigazgatási egyeztetés fázisában **van a Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve végrehajtásának alapvető szabályairól és felelős intézményeiről** szóló kormányrendelet előterjesztés.

A Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszközből lehívható uniós forrás a magyar költségvetés kiemelten fontos bevétele, a Covid19-válság kedvezőtlen hatásainak és következményeinek kezelésére szolgál, hosszú távon pedig a fenntartható és inkluzív fellendülést kívánja elősegíteni a zöld és a digitális átmenet támogatásával. A forrás felhasználása révén a gazdaságban kedvező változások idézhetőek elő, melyek indirekt módon a költségvetés adóbevételeire is hatással vannak.

6. JAVASLATOK

6.1. Melléktermék szabályozása

A melléktermékről a Hulladék Keretirányelv⁷⁴ 5. cikke rendelkezik, melynek melléktermékekre vonatkozó korábbi szabályozását a körforgásos hulladékcsomag elfogadása módosította. A módosítással tagállami kötelezettség lett a melléktermék jogi státuszának rendezése, amelyet a tagállamoknak saját belső szabályozásuk útján kell biztosítani. Nem változtak azonban annak kritériumai, hogy mikor tekinthető egy termelési maradékanyag mellékterméknek, azaz:

- a) az anyag vagy a tárgy további felhasználása biztosított;
- b) az anyag vagy a tárgy további, a szokásos ipari gyakorlattól eltérő feldolgozás nélkül, közvetlenül felhasználható;
- c) az anyagot vagy tárgyat valamely előállítási folyamat szerves részeként állítják elő; valamint
- d) a további használat jogszerű, azaz a konkrét használat tekintetében az anyag vagy a tárgy megfelel a termék adott használatára, valamint a környezet- és az egészségvédelemre vonatkozó összes követelménynek, és nincsenek a környezetet és az emberi egészséget általánosan károsító hatásai.

---

⁷⁴ 2008/98/EK Irányelv

Bár a melléktermékre vonatkozó kritériumok már a korábbi Keretirányelvben is szerepeltek, azok meghatározása nem egységes az EU tagállamaiban: az egyes tagállamoknak erre vonatkozóan saját kritériumrendszerük van, így egy másodlagos nyersanyag például értékes lehet az egyik tagállamban, míg a másikon ezt hulladéknak tekintik, és vannak tagállamok - köztük Magyarország-, ahol nehéz elismertetni, hogy a termelési maradékanyag nem hulladék, hanem az ipari folyamatokban használható melléktermék.

A Hulladék Keretirányelv 2018-ban módosított 5.cikk (2) bekezdése lehetővé teszi, hogy a Bizottság végrehajtási jogi aktusokat fogadjon el az 5. cikk. (1) bekezdésben meghatározott feltételek részletes kritériumai konkrét anyagok vagy tárgyak vonatkozásában történő egységes alkalmazására. Az 5. cikk (3) bekezdés ugyanakkor úgy rendelkezik, hogy amennyiben a kritériumokat uniós szinten nem határozták meg az 5. cikk (2) bekezdéssel összhangban, a tagállamok részletes kritériumokat állapíthatnak meg az adott anyagok vagy tárgyak tekintetében az (1) bekezdésben meghatározott feltételek alkalmazásáról, vagyis visszautal a tagállami részletszabályok kidolgozására.

A fentiek ismeretében fogadták el a 2021. évi II. törvényt, amelynek a Ht. módosítása a melléktermékre vonatkozóan már meglévő 8.§-a mellé egy új 8/A.§-t iktatott be. Ez az új szabályozás egyrészt utal arra, hogy a melléktermék státuszhoz szükséges előírásokat a Hulladék Keretirányelv 5.cikk (2) bekezdése alapján kiadott uniós jogi aktus állapítja meg, másrészt rögzíti, hogy az erre vonatkozó tagállami szabályozás csak kivételes megoldás arra az esetre, ha az uniós szabályozás nem születne meg.⁷⁵

Előírja az új szabályozás ugyanakkor, hogy a melléktermék előállítójának minőségbiztosítási rendszert kell üzemeltetnie a Ht. végrehajtására kiadott kormányrendelet szerinti részletszabályok szerint, továbbá a mellékstátusz megfelelést a hulladékgazdálkodási hatóság szükség szerinti közreműködésével a termék megfelelőségének és biztonságának ellenőrzéséért felelős hatóság, illetve piacának felügyeletéért felelős hatóság ellenőrzi.

A fentiek alapján tehát várható egy Ht. végrehajtására kiadott kormányrendelet, amely a melléktermék előállítás minőségbiztosításának részletes szabályait rögzíti. Ez azonban nem elég az uniós körforgásos szabályozás átültetésére, ezért további jogalkotás keretében:

- ✓ rendezni kell a melléktermék jogi státuszát, amely a Keretirányelv 5. cikk (1) bekezdése alapján tagállami kötelezettség, és amely ezidáig elmaradt
- ✓ a melléktermék részletes kritériumait rendező uniós szintű szabályozástól függetlenül a melléktermék státusz kritériumainak hazai szabályozásáról mielőbb rendelkezni kell az ipari termelés körforgásossá tétele érdekében.

6.2. Zöld közbeszerzési stratégia kialakítása

---

⁷⁵ Ht. 8/A.§ (1) és (2) bek.

Magyarország azon öt tagállam egyike, amely nem rendelkezik zöld közbeszerzésre vonatkozó nemzeti akciótervvel.⁷⁶ Ennek mielőbbi pótlása azonban elengedhetetlen, mivel a 2021-2027 finanszírozási időszakra vonatkozó valamennyi uniós szabályozás kiemelt feltételek között említi a közbeszerzési eljárásokban a zöld szempontok érvényesítését.

A fentiekben foglaltak miatt a forrásvesztések elkerülése érdekében mielőbb ki kell dolgozni egyrészt egy általános nemzeti zöld közbeszerzési akciótervet és szempontrendszert, másrészt a kidolgozott általános zöld közbeszerzési szempontok mentés szektorspecifikus nemzeti zöld közbeszerzési szabályozása, vagy legalább közbeszerzési útmutató kidolgozása és az abban foglaltak következetes érvényesítése is szükséges.

6.3. Járványidőszakokra vonatkozó hulladék szabályozás kialakítása

A 2020 tavasza óta tartó COVID-19 járványidőszak rávilágított a hazai hulladékszabályozás járványhelyzettel kapcsolatos gyengeségeire, mondhatni hiányosságaira. Az elmúlt 1 éves időszak megmutatta, hogy a COVID-19 vírussal fertőzött, vagy potenciális fertőző hulladék két fő forrásból származik: egy része a lakosságnál keletkezett és a háztartási hulladék részét képezi, másik részük pedig a COVID-dal összefüggésben keletkezett egészségügyi hulladéknak számít.

A növekvő számú megbetegedésekkel kapcsolatos feladatok szakszerű ellátására a Nemzeti Népegészségügyi Központ kiadott egy Eljárásrendet **a 2020. évben azonosított új koronavírusal kapcsolatban (követendő járványügyi és infékciónkontroll szabályok)** címmel,⁷⁷ amely eljárásrend a keletkezett egészségügyi hulladékkal és szennyezett textiliával kapcsolatos követendő szabályokat is tartalmazza.

Míg azonban az egészségügyi szakemberek és intézmények számára kiadott eljárásrendek, ajánlások külön COVID-specifikus útmutatásokat nyújtanak, és az egészségügyi hulladékokra vonatkozóan Magyarországon már hatályban lévő, speciális szabályok megfelelő alkalmazását írják elő, addig a lakosságnál a pandémia idején keletkezett hulladékokra vonatkozóan nem születtek speciális szabályok: azokra az általános hulladékkezelési jogszabályok irányadók, így azok az általános háztartási hulladékkal vegyítve kerülnek gyűjtésre és kezelésre, annak ellenére, hogy ezek a hulladékok potenciális fertőzésveszélyt hordoznak.

Voltak ugyan lakosság tájékoztatására irányuló helyi próbálkozások, amelyek a nagy eséllyel fertőzött háztartási hulladék (egyszer használatos maszkok, papírzsebkendők stb.) elkülönített gyűjtésére hívták fel a lakosság figyelmét⁷⁸, azonban

⁷⁶ https://ec.europa.eu/environment/gpp/action_plan_en.htm

⁷⁷ https://www.nnk.gov.hu/attachments/article/567/Elj%C3%A1r%C3%A1srend_COVID19_2020.10.08.pdf

⁷⁸ <https://nhszszolnok.hu/karantenban-levo-kommunalis-hulladek-kihelyezese-hulladekgujto-edenyzetbe/>

ezek a próbálkozások a nem kötelező és helyi jelleg miatt jelentősebb hatás nélkül maradtak, a lakosság nagy részéhez el sem jutottak.

Tekintettel arra, hogy a szakemberek újabb megbetegedési hullámok, illetve újabb járványok megjelenésével számolnak, indokolt lenne minél előbb a háztartásokban és egyéb, nem egészségügyi intézményekben keletkezett, potenciálisan fertőzött hulladék gyűjtésére és kezelésére vonatkozó speciális jogszabályok, valamint a járványhelyzetben szennyezett textiláruk kezelésére vonatkozóan útmutatók kidolgozása.

6.4. Szelektív gyűjtés begyűjtött hulladékáram-minőségének javítása

A körforgásos gazdaságra való átállás egyik fontos feltétele a másodnyersanyagok piacának sikeres működése, amely azonban nagymértékben visszavezethető a hulladékgazdálkodási gyakorlatokra: az elkülönített gyűjtési rendszerek elterjedése, a szelektíven begyűjtött hulladékáramok „tisztasága” befolyásolja a hulladék másodnyersanyagként történő hasznosításának lehetőségét. A Hulladékgazdálkodók Országos Szövetsége több alkalommal felhívta a figyelmet arra, hogy a szelektíven gyűjtött hulladékok minősége, „tisztasága” évről évre jelentős mértékben romlik. Ez több okra vezethető vissza: pl. a háztartásoknál lévő szelektív gyűjtés ingyenessé tételével a lakosság egy része a díjköteles hulladékgyűjtő edény helyett, vagy mellett a szelektív gyűjtőedényekben gyűjti a nem elkülönítetten gyűjtött hulladékok egy részét is.

Tekintettel arra, hogy a 2021. évi II. törvény a textilhulladékok elkülönített gyűjtését írja elő 2025. január 1-től, szükség lenne olyan részletszabályok kidolgozására, amelyek a szelektív gyűjtés rossz tapasztalatait képesek kiküszöbölni, és a másodnyersanyag piacának fellendítése érdekében tisztább minőségű gyűjtést képesek biztosítani.

6.5. Bőrhitelesség, fogyasztóvédelem kérdése

Több évtizede tartó európai, sőt világtendencia a „bőr” elő- vagy utótagként való szerepeltetése szintetikus úton előállított bőrhelyettesítő anyagok, illetve termékek megjelölésére, megtévesztve, félrevezetve ezáltal a vásárlókat az ily módon előállított szintetikus anyag, vagy abból készült termék minőségét, összetételét és természetét illetően, azt sugallva, hogy a különböző jelzővel ellátott „bőr” a későbbi használat során a bőrhöz hasonló minőséget képvisel és ahhoz hasonlóan viselkedik.

Ezek a „bőrhelyettesítők” többnyire a tényleges eredetüknek és összetételüknek megfelelő jelzővel is rendelkeznek (pl. pamutvászon, PVC fedésű textilanyag, gumi stb.), azonban ez a tényleges eredetre és összetételre való egyértelmű utalás nem jelenik meg, ehelyett a bőr valamely elő- vagy utótag jelzővel ellátott jelöléssel a fogyasztókat megtévesztő módon bőr jellegre utalnak az anyaghasználat során.

Tekintettel arra, hogy a leírt jelenség világméretű, az erre adandó sikeres válaszok is csak globálisak lehetnek. Erre vonatkozóan alakult ki egy együttműködés az Európai Bőripari Szövetség (COTANCE) és az USA-ban található partnerszervezete (USHSLA) között a bőr megjelölés használatának tisztázására vonatkozóan, továbbá a COTANCE kezdeményezte az Európai Bizottságnál egy uniós szintű jogszabály megalkotását, amely a textilszál-elnevezésekről és a textiltermékek szálösszetételének ehhez kapcsolódó címkézéséről és jelöléséről, valamint a 73/44/EGK tanácsi irányelv, és a 96/73/EK és a 2008/121/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 1007/2011/EU rendelethez hasonlóan szabályozná a bőr- és a különböző bőrhelyettesítők összetétele szerinti megkülönböztetést és ennek megfelelő egyértelmű jelölést, címkézést, szigorúan szankcionálva a megtévesztő elnevezések és jelölések használatát.

Tekintettel azonban az uniós szintű szabályozás időigényére, nehézkességére, tagállami szintű szabályozási kezdeményezések indultak a bőrhitelességi kérdések megfelelő szabályozására. Elsőként Olaszország fogadta el 2020. május 28-án a „bőr” kifejezés megtévesztő alkalmazását tiltó minisztertanácsi rendeletet, amely szigorúan szankcionálja a bármely összetételű „bőr” kifejezés használatát nem állati eredetű termékek jelzésére vonatkozóan.

A fenti törekvések egybecsengenek az uniós körforgásos szabályozásban megfogalmazott követelményekkel és törekvésekkel. A körforgásos gazdasággal foglalkozó uniós stratégiák és egyéb puha jog részét képező anyagok hangsúlyozzák a körforgásos gazdaságra való átállás kapcsán az egységes piac nélkülözhetetlenségét, amelynek egyik kulcseleme a szabványosítási és tanúsítási rendszerek egységesítése, összehangolása⁷⁹. Kiemelik továbbá, hogy az előrejelzések szerint 2050-re megkétszereződik a nyersanyagok iránti kereslet,⁸⁰ amely Európa ellátásbiztonságának növelése érdekében előtérbe helyezi a termékek a tartósságának, javíthatóságának szempontjait (amely szempontoknak a bőr sok szempontból sokkal inkább megfelel, mint a bőrhelyettesítő egyéb anyagból készült termékek), továbbá elengedhetlenné teszi a másodnyersanyagok piacának megteremtését, vagy ahol ez már valamilyen szinten működik, fejlesztését.

A másodnyersanyag-piac megteremtésének, illetve fejlesztésének feltétele:

- a fogyasztók megbízható és releváns információkkal való ellátása a termékek összetételéről, élettartamáról, javíthatóságáról, újrafelhasználtságáról, vagy újrafelhasználhatóságáról, ezen információk logókkal való feltüntetésével.⁸¹ E követelmények teljesítésével nem áll összhangban a „bőr”-látszatot sugalló megjelölések használata olyan anyagok, termékek esetében, amelyek távol állnak a tényleges bőrtől, és amelyek összetétele, és fontosabb tulajdonságai a fogyasztók előtt rejtve maradnak
- a műanyagok újrafeldolgozott tartalmára vonatkozóan megfelelő információkkal kell ellátni a fogyasztókat, egyértelműen jelölve a műanyag termékeket és

⁷⁹ Új európai iparstratégia COM(2020) 102 final, 5.,6.o

⁸⁰ Új európai iparstratégia COM(2020) 102 final, 16.o

⁸¹ A tisztább és versenyképesebb Európát szolgáló, körforgásos gazdaságra vonatkozó új cselekvési terv, COM(2020) 98 final, 2.2. pont, 6.o

annak újrafelhasznált jellegét⁸², amely megint csak kizárja a műanyag-összetételű termékek „bőr-jellegű” termékként való megtévesztő jelölését

- a másodnyersanyagok piacának biztonságos működése érdekében nélkülözhetetlen az újrafeldolgozott anyagok anyagösszetételének pontos ismerete, amely feltételezi az újrafeldolgozásra kerülő anyagok anyagösszetételének pontos ismeretét is
- a fenti törekvéseket segítheti a Zöld Megállapodásban szorgalmazott elektronikus termékútlevél, amely információval szolgálhatna a termék eredetéről, összetételéről, javítási és bontási lehetőségeiről, valamint életciklus végi kezeléséről.⁸³

A fentiekben foglaltak alapján célszerű a hazai jogalkotás átvilágítása annak érdekében, hogy a bőrhitelességi kérdések fenti szempontok szerint a hazai jogszabályokban is megnyugtatóan rendezésre kerüljenek akár egy új, kifejezetten a bőr és abból készült termékek összetételét és megfelelő jelölését szabályozó új jogszabály megalkotásával (az olasz példát követve), vagy a már meglévő jogszabályok megfelelő módosításával, koncentrálnva különösen a:

- a lábbelik fogyasztók részére történő forgalmazásának egyes követelményeiről szóló 24/2008. (XI. 18.) NFGM rendelet
- a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény
- a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvény rendelkezéseire.

---

⁸² COM(2020) 98 final, 2.2. pont, 10.o

⁸³ Az európai zöld megállapodás, COM(2019) 640 final 9. o

7. ÖSSZEFOGLALÁS

A körforgásos gazdaság koncepciójának bevezetése a fenntarthatósági célok, a fenntartható fejlődés jogelméleti, de gyakorlati tartalommal nem rendelkező követelményeinek a gazdasági élet számára értelmezhető szempontokkal, követelményekkel és azok eléréséhez szolgáló határidőkkel való megtöltését eredményezte.

Az uniós politikákban, különböző, a puha jog részét képező szabályozási dokumentumokban és az uniós jogszabályokban megfogalmazott követelményrendszer egyre konkrétabb célokat, követelményeket és ezek elérését szolgáló eszközöket fogalmaz meg a gazdaság lineáris pályáról körforgásos pályára állítása érdekében, mely követelményrendszer időszakos felülvizsgálata révén visszacsatolási mechanizmus biztosítja az esetleges hiányosságok beazonosítását és újabb szabályozási körben való kiküszöbölésüket.

Az egyre konkrétábbá és szofisztikáltabbá váló szabályozási környezetben a textiliparral szembeni követelmények és azok megvalósításához rendelt határidők is megfogalmazásra kerültek, amely követelményeket a tagállamoknak át kell ültetniük saját jogrendszerükbe. Ez az átültetési folyamat Magyarországon már elkezdődött, azonban további, körforgásos gazdaságra való hatékony átállást szolgáló jogalkotói intézkedést tartunk szükségesnek a jelen tanulmányban megfogalmazott javaslatok szerint.

8. IRODALOMJEGYZÉK/HIVATKOZÁSOK

- [1] Bándi, Gy.: *KÖRNYEZETJOG*, SZENT ISTVÁN TÁRSULAT, ISBN 978 963 277 254 7, BUDAPEST, (2011)
- [2] Csiffári, N. & Szóráth, Z.: *HOZD MAGAD KÖRFORGÁSBA!*, TRIS PROJEKT (PGI01487), BUDAPEST, (2019),
- [3] A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemterve, COM(2011) 571 final
- [4] A Bizottság közleménye – Európa 2020: Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája COM(2010) 2020 final
- [5] A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Központi Banknak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának és az Európai Beruházási Banknak – Intézkedések a stabilitás, a növekedés és a munkahelyteremtés érdekében (COM(2012) 299 final, 2012.5.30.)
- [6] A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Mérleg az Európa 2020 – az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiájáról (COM(2014) 130 final/2, 2014.3.5.)
- [7] A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Az egységes piac továbbfejlesztése: a polgárok és vállalkozások lehetőségeinek bővítése, COM(2015) 550 final
- [8] A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Az anyagkörülforgás megvalósítása – a körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós cselekvési terv, COM(2015) 614 final
- [9] A Tanács (EU) 2015/1184 ajánlása (2015. július 14.) a tagállamok és az Európai Unió gazdaságpolitikáira vonatkozó átfogó iránymutatásokról (HL L 192., 2015.7.18., 27–31. o.)
- [10] A Tanács (EU) 2015/1848 határozata (2015. október 5.) a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó 2015. évi iránymutatásokról (HL L 268., 2015.10.15., 28–32. o)
- [11] A Bizottság közleménye: Ökodizájn munkaterv 2016-2019, COM(2016) 773 final
- [12] A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Központi Banknak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának és az Európai Beruházási Banknak: Beruházás az intelligens, innovatív és fenntartható iparba Az Európai Unió megújított iparpolitikai stratégiája, COM (2017) 479 final
- [13] A Bizottság szolgálati munkadokumentuma: textiltermékekre és szolgáltatásokra vonatkozó uniós zöld közbeszerzési követelmények, SWD(2017) 231 final
- [14] A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A műanyagok körforgásos gazdaságban betöltött szerepével kapcsolatos európai stratégia, COM(2018) 28 final
- [15] A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: a körforgásos gazdaság nyomonkövetési keretrendszeréről, COM(2018) 29 final

- [16] A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési terv végrehajtásáról, COM(2019) 190 final
- [17] A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Az európai zöld megállapodás, COM(2019) 640 final
- [18] A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A Fenntartható Európa beruházási terv Az európai zöld megállapodáshoz kapcsolódó beruházási terv, COM(2020) 21 final
- [19] A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A tisztább és versenyképesebb Európát szolgáló, körforgásos gazdaságra vonatkozó új cselekvési terv, COM(2020) 98 final
- [20] A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Új európai iparstratégia, COM(2020) 102 final
- [21] A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Európa nagy pillanata: Helyreállítás és felkészülés – a jövő generációért, COM(2020) 456 final
- [22] A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A vegyi anyagokra vonatkozó fenntarthatósági stratégia a toxikus anyagoktól mentes környezetért, COM(2020) 667 final
- [23] Jelentés a körforgásos gazdaságról szóló új cselekvési tervről (2020/2077(INI), A9-0008/2021
- [24] Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia
- [25] Nemzeti Divatipari Stratégia 2020-2030 tervezete
- [26] Az Európai Parlament és a Tanács 94/62/EK irányelve a csomagolásról és a csomagolási hulladékról
- [27] Az Európai Parlament és a Tanács 1991/31/EK irányelve a hulladéklerakókról
- [28] Az Európai Parlament és a Tanács 2005/29/EK irányelve a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról
- [29] Az Európai Parlament és a Tanács 2008/98/EK irányelv a hulladékokról
- [30] Az Európai Parlament és a Tanács 2009/125/EK IRÁNYELVE (2009. október 21.) az energiával kapcsolatos termékek környezetbarát tervezésére vonatkozó követelmények megállapítási kereteinek létrehozásáról
- [31] Az Európai Parlament és a Tanács 66/2010/EK RENDELETE az uniós ökocímkéről
- [32] Az Európai Parlament és a Tanács 2010/75/EU IRÁNYELVE (2010. november 24.) az ipari kibocsátásokról (a környezetszennyezés integrált megelőzése és csökkentése)
- [33] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1369 RENDELETE (2017. július 4.) az energiacímkézés keretének meghatározásáról és a 2010/30/EU irányelv hatályon kívül helyezéséről
- [34] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/852 RENDELETE (2020. június 18.) a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról
- [35] Az Európai Parlament és a Tanács 2019/904/EU irányelve az egyes műanyagtermékek környezetre gyakorolt hatásainak csökkentéséről
- [36] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241/EU rendelete a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról

- [37] 1997. évi CLV. törvény a fogyasztóvédelemről
- [38] 2012. évi CLXXXV. törvény a hulladékról
- [39] 2021. évi II. törvény az egyes energetikai és hulladékgazdálkodási tárgyú törvények módosításáról
- [40] 24/2021. (III. 12.) Korm. rendelet a hulladékgazdálkodási hatóság kijelöléséről
- [41] 24/2008. (XI. 18.) NFGM rendelet a lábbelik fogyasztók részére történő forgalmazásának egyes követelményeiről
- [42] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1583933814386&uri=COM:2020:98:FIN>
- [43] https://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm
- [44] <https://ec.europa.eu/environment/gpp/lcc.htm>
- [45] <https://www.interregeurope.eu/circpro/news/news-article/8457/circular-economy-in-textile-sector/>
- [46] https://ec.europa.eu/environment/gpp/action_plan_en.htm
- [47] https://ec.europa.eu/environment/basics/green-economy/efficiency/index_hu.htm
- [48] https://ec.europa.eu/environment/gpp/action_plan_en.htm
- [49] <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12822-EU-strategy-for-sustainable-textiles>
- [50] www.hosz.org/korforgas